

Täysistunto

Keskiviikko 17.6.2015 klo 14.08—16.11

Täysistunto alkoi klo 14.08. Täysistunto päättyi klo 16.11.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.08—15.24) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.24—16.11).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Muut ilmoitukset

Puhemiesneuvosto antoi 16.6.2015 puhemiesneuvoston ehdotuksen PNE 1/2015 vp.

2.2. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 17.6.2015 antanut hallituksen esitykset HE 9, 10/2015 vp, joista HE 9/2015 vp otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

3. Timo Kallin vapautuspyyntö kansliatoimikunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 6/2015 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Timo Kalli pyytää vapautusta kansliatoimikunnan jäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 23.6.2015 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 23.6.2015 kello 11.

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

4. Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston täydennysvaali

Vaali VAA 21/2015 vp

Vaaleja

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 4. asiana on Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston täydennysvaali. Totean, että vaali on yksimielinen.

Eduskunta valitsi Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston jäseneksi Matti Semin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2015 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 9/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Siirrytään keskusteluun, ja sen aloittaa esittelypuheenvuorolla ministeri Stubb.

Keskustelu

14.10 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaottelin avauspuheenvuoroni kolmeen osaan. Sanon ensin muutaman sanan Suomen talouden tilanteesta valtiovarainministeriön ennusteen valossa, toiseksi tekniset kokonaisuudet lisätalousarviosta ja kolmanneksi muutama huomio kasvusta ja palkkaratkaisusta, jotka kuitenkin liittyvät tähän kokonaisuuteen.

Ensimmäinen huomio siis meidän talousennuste: Valtiovarainministeriö antoi tänään ennusteensa kuluvalle vuodelle, ja kasvu on vain 0,3 prosenttia. Seuraaville vuosille 2016—2017 kasvuennuste on noin 1,3 prosenttia. Nämä luvut ovat aika lähellä niitä vastaavia lukuja, joita saimme Suomen Pankilta.

Puhemies Maria Lohela: Anteeksi, ministeri Stubb, odotatteko hetken! Pyydän edustajia siirtymään nyt pitämään neuvonpitoa tuonne istuntosalin ulkopuolelle, kiitos. — Olkaa hyvä!

Työttömyys on jatkanut kasvuaan jopa ennakoitua voimakkaammin, ja ennuste työttömyysasteeksi vuodelle 2015 on 9,3 prosenttia. Meillä on myös sen tyyppinen ongelma, että meidän julkisyhteisöjen alijäämä ylittää 3 prosentin raja-arvon tänä vuonna, ja ensi vuoden taloussopeutuksilla pyrimme painamaan sen selkeästi alle tuon 3 prosentin rajan, jotta välttäisimme komission liiallisen alijäämän menettelyn. Lyhyellä aikavälillä tarkastellen olemme valitettavasti jäämässä jälkeen muun euroalueen talouskasvusta. Meidän keskeiset kilpailijamaat: Ruotsi, kasvuennuste 2,5 prosenttia, ja Saksa, 1,5 prosenttia.

Tätä taustaa vasten meidän lisätalousarvioesitys on siis pääosin tekninen lisäbudjetti. Meillä on yksi ylitse muiden lisäys, joka liittyy Talvivaaraan.

Yhtä kaikki, meidän lisätalousarvioesityksessä tuloarviota alennetaan yhdellä miljonnalla ja määrärahoja lisätään 55 miljoonalla eurolla. Näin ollen lisätalousarvion myötä

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

meidän nettolainanotto lisääntyy 56 miljoonalla eurolla. Meidän valtion nettolainanotto vuonna 2015 on arviolta 5,2 miljardia euroa, joka on vain hitusen pienempi kuin edellisvuonna, jolloinkin se oli 5,3 miljardia. Optimisti tietysti toteaa, että suunta on oikea, vaikka liike tässäkin vaiheessa pieni. Meidän valtionvelan vuoden lopussa arvioidaan olevan noin 100 miljardia euroa eli noin 49 prosenttia bruttokansantuotteesta siis valtion tasolla. Tämä lisäbudjetti lisää kehysmenoja 172 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa, että meidän 300 miljoonan euron jakamattomasta varauksesta on käyttämättä loppuvuodelle, tai siirrettävissä, 128 miljoonaa euroa.

Tämä lisätalousarvio heijastelee osittain meidän talouden haastavaa kuvaa. Ollaan pyrittä pitämään se minimissä, ja se sisältää suurelta osin teknisiä lisäyksiä, joista osa selittyy työttömyyden kasvun mukanaan tuomasta lisämäärärahan tarpeesta muun muassa työttömyysturvaetuuksiin.

Suurin yksittäinen määrärahalisäys on Talvivaara eli Terrafame Oy:n lisäpääomittaminen 112 miljoonalla eurolla. Tällä summalla valtio varautuu omistusratkaisun viivästymiseen sekä mahdolliseen valtion aiempaa suurempaan osallistumiseen kaivostoiminnan jatkamiseen alkuvaiheessa tai vaihtoehtoisesti kaivostoiminnan lopettamiseen Talvivaarassa.

Muut tehdyt lisämäärärahaesitykset ovat luonteeltaan teknisiä. Mainitsen niitä muutama. Maatalouden ympäristökorvaukset: valtuutta korotetaan 116 miljoonalla eurolla, koska tukiohjelmakauden ensimmäisen uusien sääntöjen mukaisen hakukierroksen ympäristötukien menekki oli nyt keväällä odotettua suurempi. Puuntuotannon kestävyys tukea korotetaan 14 miljoonalla eurolla ja siihen varataan lisävaltuutta 20 miljoonaa euroa. Lakisäätteisten arviomäärärahojen menoarvioiden tarkentumisen seurauksena elatustukimenoihin ehdotetaan 12,2 miljoonaa euroa, työttömyysturvan ansiopäivärahamenoihin 50 miljoonaa euroa ja vuorotteluvapaakorvauksen menoihin 10,6 miljoonan euron lisäys. Turvapaikkahakijoiden määrän voimakkaan kasvun johdosta pakolaisten ja turvapaikkahakijoiden vastaanottomenoihin ehdotetaan lisäystä 19,5 miljoonaa euroa. Ja vielä lopuksi totean, että Maahanmuuttoviraston turvapaikkatutkintaan esitetään pientä 0,7 miljoonan euron lisäystä määrääaikaisten asiankäsittelijöiden palkkaamiseksi.

Tuloarvioiden osalta tarkempia tietoja en käy tässä yksityiskohtaisesti läpi, mutta siis nettomääräisesti plus miinus nolla eli tuo 1 miljoonan euron alenema.

Viimeisenä ja kolmantena huomiona totean vain sen, että kasvu ei tule meitä pelastamaan myöskään tulevana vuosina, vaan meidän hallituksen talousohjelmasta on pidettävä kiinni. Talousennusteet, olivatpa ne sitten Suomen Pankin, valtiovarainministeriön tai tänään myös Nordean, eivät lupaa helppoja vuosia meille. Positiivinen uutinen kuitenkin on, että ollaan laadittu toivon mukaan uskottava hallitusohjelma talouden kuntoon saattamiseksi, ja kun me etenemme tällä tiellä, edessä on toivon mukaan parempia aikoja.

Meidän talouslinja on arvioitu uskottavaksi myös ulkopuolisten arvioitsijoiden kautta. Siis lähinnä komissio ei ajanut meitä liiallisen alijäämän menettelyyn, ja silloin, kun komissio näin päättää, niin luottoluokittajat sitä seuraavat, kuten myös markkinat ja sijoittajat. Ja mikä tärkeintä, olemme myös sitoutuneet ohjelman kunnianhimoiseen läpiviemiseen, jonka yksityiskohdat on tässä salissa useaan otteeseen käyty läpi.

Totean vielä lopuksi, että palkkaratkaisu tuo ilman muuta ennustettavuutta tähän tilanteeseen, mutta se ei vielä yksin riitä. Meidän pidemmän aikavälin talouskehityksen kannalta on aivan olennaista, miten me onnistumme parantamaan kilpailukykyä ja luomaan talouden uutta kasvua. Sopimus työllisyys- ja kasvusopimuksen jatkosta on siis yksi tärkeä osa

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

ja askel tässä kustannuskilpailukyvyyn parantamisessa, mutta se ei vielä yksin riitä. Palkkasopu luo talouteen ennustettavuutta ja vakautta, mikä on tässä tilanteessa tärkeää.

Mutta päätimme tuoda tämän lisätalousarvioesityksen pöytään ennen lomia, koska siinä oli muutamia sellaisia teknisiä kokonaisuuksia, jotka piti saada läpi, ja myös tämä Talvi-vaaraan liittyvä kysymys. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan keskustelua debatilla. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

14.18 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien mielestä Suomi tarvitsee nyt panostuksia työllisyyteen ja työllistämistoimenpiteisiin. Pelkät leikkaukset eivät luo kasvua. Tämä hallituksen lisätalousarvio on tämän hallituksen ensimmäinen, ja ainakin puheiden perusteella olisi voinut odottaa, että hallitus ryhtyy saman tien toimiin työllisyystilanteen korjaamiseksi. Näin ei kuitenkaan riittävästi ole tapahtumassa. Annan yhden esimerkin ja kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että useiden ely-keskusten alueella palkkatukien myöntämisestä myös nuorisotakuun ja Sanssi-kortin myöntämiseen liittyen on jouduttu rajoittamaan määrärahojen puutteen vuoksi? Suomeksi sanottuna näissä asioissa rahat ovat loppu. Alueittain te-toimistot ovat jopa joutuneet lähettämään ohjeistusta henkilökunnalle siitä, mitä kohderyhmiä pitää priorisoida ja mitä ei. SDP:n mielestä kaikilla suomalaisilla on oikeus työllistymistä tukeviin toimenpiteisiin.

Mikäli lisärahoitusta ei nyt näille osa-alueille myönnetä, se tarkoittaa sitä, että normaalin käytännön mukaan vasta marraskuun alussa on lisärahoitusta saatavissa (Puhemies koputtaa) eli silloin hallituksella on mahdollisuus korjata tilannetta. Puoli vuotta on pitkä aika ilman työtä.

14.19 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on oikea huomio. Tässä vaiheessa ei olisi varaa niin sanottuihin teknisiin talousarvioihin, vaan tähän työllisyystilanteeseen ja määrärahan puutteeseen on puututtava välittömästi.

Toinen ongelma, mikä tässä matkan varrella on ilmennyt hallituksen talouslinjoissa yleisesti, on ollut tämä verotuslinjan epäsuhta. Rikkaat eivät ole mukana talkoissa samaan aikaan, kun lapsiperheet, työttömät, opiskelijat kärsivät ja kantavat huolta. Heikompiosaisia kuritetaan tässä kovasti. Viime viikolla kyselytunnilla varapääministeri Soini lupasi, että pääomaveron nostoon voidaan palata syksyn budjettiriihessä, että verotukseen saataisiin kansan kaipaamaa oikeudenmukaisuutta, ja nyt kysyn valtiovarainministeri Stubbilta: ovatko valmistelut tämän suhteen käynnissä?

14.20 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyviä huomioita, mutta syyllisten etsiminen tässä vaiheessa ehkä on turhaa. Jos tässä vaiheessa jotkut määrärahat työllisyyden osalta puuttuvat, niin varmaan osallisia on jossakin muualla, ehkä niiden joukossa, jotka ovat olleet rakentamassa budjettia. (Välihuutoja)

Valtiovarainvaliokunnassa olemme todenneet, että haluamme kuulla tässä asiassa asiantuntijoita ja selvittää tätä tilannetta. Kuitenkin pitää muistaa, että tämä momentti lisäbudjetissa ei ole auki, mutta selvitykseen on olemassa hyviä edellytyksiä. Muuten ymmärsin ja alleviivaan kaikkea sitä, mitä täällä on, että tällä ennustettavuudella on edellytyksiä luoda kasvulle tilaa, saada aikaan investointeja, ja sitä kautta syntyy kasvua, ja sitä meidän kaik-

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

kien pitää varjella ja ponnistella siihen suuntaan, että tähän yhteiskuntaan saadaan laaja sopiminen, joka mahdollistaa tulevaisuudessakin sekä palkkaratkaisuja mutta myös (Puhemies koputtaa) sitä yhteistyötä, jolla voidaan näitä rakenteellisia uudistuksia tehdä.

14.21 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rinteele: kenelläkään ei ole taikasauvoja luoda kuukaudessa uutta työtä, ja siltä osin voi sanoa, että ihmeidentekijöitä ei tässäkään salissa heti löydy.

Edustaja Rinteen kanssa olen samaa mieltä, että palkkatukirahat ovat erittäin tärkeä osa sitä työllistämistä ja siltä osin aiheellista nostaa asia esille. Meillä on yli 100 000 pitkäaikaistyötöntä, joiden näkökulmasta palkkatukityöllistäminen on yksi tärkeimpiä keinoja. Moni meidän palkkatukityöllistäjistä on muuten pieniä yrityksiä tai sitten yhdistyksiä, joilla ei myöskään ole mitään isoja tasevaroja, joista sitten maksaa etukäteen palkkoja. Toivottavasti meillä valtiovarainvaliokunta käy läpi sen, että kymmenen viikon odotusaika siitä, että ne palkkatukirahat tulevat tilille, on aivan kohtuuttoman pitkä. On hyvä, että me nostamme myös nämä epäkohdat esille.

14.22 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en perännytkään mitään ihmetaikasauvoja, vaan peräsin rahaa näille ihmisille, jotka ovat työttöminä, palkkatukeen, nuorisotakuun toteuttamiseen, Sanssi-korttiin. Tällä hetkellä tilanne on sellainen, niin kuin valtiovarainministeri totesi puheessaan, että työttömyys on ennakoitua korkeammalla tasolla, ja sen takia minä perään näitä toimenpiteitä nyt nopeasti. Nyt tässä on tulossa tilanne, jossa mennään useita kuukausia, puoli vuotta eteenpäin ilman, että tilannetta voidaan korjata näitten ihmisten osalta palkkatukea ja nuorisotakuuta huomioon ottaen.

14.23 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että palkkatukirahoille ja startti-, yritys- ja muillekin rahoille on tässä yhteiskunnassa käyttöä, mutta kyllä tässä nyt pitää tämä iso kuva jo vähitellen nähdä. Tämä oli hyvä, että me saimme tämän työllisyys- ja kasvusopimuksen maltillisella ratkaisulla, mutta jos me emme pysty tekemään kilpailukyvyyn parannusta, niin meidän talouskasvu ei lähde liikkeelle eikä työllisyystilanne lähde paranemaan. Suomen Pankin laskelmat siitä, että tehdään 5 prosentin yksikkötyökustannusten alentaminen, johtavat hyvin nopeasti 11 miljardin lisäykseen bruttokansantuotteessa sekä kiihdyttävät talouskasvua 1,2 prosenttia vuodessa, ja sillä on kiistatomat, hyvät työllisyysvaikutukset. Eli näitä asioita nyt viedään yhdessä eteenpäin, ja toivon, että myös oppositio tekee kaikkensa, että tämä yhteiskuntasopimus saadaan nyt tämän työllisyys- ja kasvusopimuksen kolmannen vuoden jatkoksi.

14.24 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean vain, että SDP on sellaisen yhteiskuntasopimuksen takana, jossa haetaan yhteisymmärrystä sopimalla, ei kiristysruuvia käyttämällä.

Ja sitten totean sen, että eivät nämä kasvutoimenpiteet ja toisaalta työttömyyden hoito ole mitenkään vastakkaisia. Palkkatuki, starttirahat ja nuorisotakuu johtavat siihen, että ihmiset työllistyvät niitten avulla, ja sen takia niitten lisääminen tässä tilanteessa olisi ollut hallitukselta järkevää politiikkaa.

14.25 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn, valtiovarainministeri Alexander Stubb: TEMin momentilta löytyy rahaa — mikä on se hallinnol-

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

linen este, että tuota rahaa ei voida kohdentaa muun muassa Keski-Suomeen, missä on ely-keskusten kaikkein korkein työttömyysaste, huutava pula rahasta? Rahaa on, mutta sitä ei saada kohdennettua.

Toinen kysymykseni koskee globaalia vastuuta. Onko tosiaan niin, että toukokuuhun asti kertyneitä päästöoikeuksien huutokauppatuloja, niitäkään, jotka on jo sovittu myönnettäviksi kehitysyhteistyöhön, ei kohdisteta enää kehitysyhteistyöhön? Onko tosiaan näin?

14.25 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On arvokasta, että täällä on kiinnitetty huomiota tähän nuorisotyöttömyyden määrärahojen riittämättömyyteen. Sosialidemokraattien toimista voin kyllä nyt kuitenkin todeta, että tein itse tästä kirjallisen kysymyksen maaliskuun alussa tänä vuonna, jolloin silloinen työministeri, sd, ei tähän nyt kuitenkaan riittävällä tarmolla puuttunut — eikä myöskään silloinen valtiovarainministeri, joka tässä kysyi saman asian perään, tuonut toimenpiteitä asian suhteen. Että kyllä tämä on ollut esillä jo aikaisemminkin, kansanedustaja Rinne.

14.26 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aikaisemminhan nämä työllisyysmäärärahat olivat yhden vuoden kiinteitä määrärahoja, ja joskushan niitä jäi käyttämättä, ja sitten siirryttiin tähän siirtomäärärahakäytäntöön. Nyt tänään valtiovarainvaliokunnassa kuulumme, että tarvitaan selvitys siitä, mikä se todellinen tilanne näiden työllisyysmäärärahojen suhteen nyt siellä työ- ja elinkeinoministeriössä on. Olisin sitä työ- ja elinkeinoministeriltä kysynyt, mutta häntä ei nyt aitiossa näy.

Mutta kysyn valtiovarainministeriltä tästä: Viime viikolla saatiin ihan myönteinen tieto siitä, että emme joutuneet näiden alijäämien vuoksi tarkkailuluokalle, mutta mikä tämä näkymä on tästä eteenpäin? Ovatko nämä talouden ajatellut toimenpiteet riittäviä, jotta vältämme tuon alijäämätarkkailun?

14.27 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uuden hallituksen linjaus panostaa yritysten, yrittäjyyden ja kotimaisen omistajuuden vahvistamiseen on oikean suuntainen. Mutta sen lisäksi, että nämä palkkatukirahat ovat loppuneet, myöskin starttirahat ovat loppuneet, ja tämä vaikeuttaa etenkin yritysten, järjestöjen ja kuntien työllistämismahdollisuuksia. Monessa maakunnassa tehtiin jo useita viikkoja sitten viimeiset myönteiset starttirahapäätökset, kun rahat loppuivat. Tilanne on kaikin puolin kestävä, ja ongelma on ollut jo kevättalvella tiedossa. Kysynkin: miksei hallitus ole tähän asiaan reagoinut lisätalousarviota tehdessään?

Vielä huomasin tänään, kun kävin valtiovarainministeriön kotisivuilla, että siellä lukee, että valtiovarainministeriö toteuttaa hallituksen talouspoliittisia linjauksia. Tässä herää ajatus, toteuttaako valtiovarainministeriö edellisen hallituksen linjauksia vai uuden hallituksen linjauksia tässä asiassa.

14.28 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! On hyvä ja hieno asia, että SDP on nostanut esille tämän palkkatukiasian tässä toisen lisäbudjetin lähetekeskustelussa, vaikkakaan tämä momentti ei ole auki tässä. Ja kuten kuultiin, niin edustaja Kalli totesi, että meidän olemme saamassa selvityksen 5—6 ely-keskukselta, mikä on näitten elyjen osalta tilanne palkkatuen kohdalla. Sitten myöskin täytyy huomioida se, että itse asiassa 15.6. ely-keskuksille lähetettiin 10,1 miljoonaa. Tämän asian toki oppositio on te-

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

hokkaasti unohtanut. Ja tosiaan koetetaan selvittää niitä hallinnollisia esteitä, mitä tässä kenties saattaa olla. Toivotaan tietenkin, että sinne palkkatukeen voitaisiin kaikki mahdolliset tuet saada, mutta kassan pohjat on katsottu aika lailla, tongittu pohjia myöten, ja tämä 10,1 miljoonaa (Puhemies koputtaa) sieltä on löytynyt.

14.29 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Edustaja Jokiselle voisi vastata — hän kyseli, mikä on tilanne näiden määrärahojen suhteen — että se on hyvin yksiselitteistä: Määrärahat ovat loppu. Pohjois-Pohjanmaalta ne ovat olleet loppu jo yli kuukauden ajan. Uusia palkkatukijaksoja ei myönnetä. Uusia starttirahoja yrittäjille ei anneta.

Ei voi kuin ihmetellä tätä hallituksen lisätalousarvion teknistä luonnetta. Me tarvitsimme nyt aidon, työllisyyttä edistävän, työllistävän, työllisyyden hoitoon keskittyvän lisätalousarvion emmekä teknistä talousarviota.

Palkkatuki on hyvä sekä työttömille että valtiolle, kunnille ja työnantajille. On yhteiskunnan kokonaisedun kannalta järkevää keskeyttää ihmisen työttömyyden jatkuminen positiivisen työllisyyden kautta.

Kysyisinkin: eikö olisi järkevää, kun kunnat maksavat näitä niin sanottuja työttömyyssakkoja valtiolle, että esimerkiksi nämä työttömyyssakkorahat ohjattaisiin takaisin alueille näinä palkkatukityöllistämismäärärahoina?

14.30 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisäbudjetin tulo- puoli osoittaa selvästi sen kahtiajaon, jota hallitusohjelma entisestään vahvistaa. Pääomatulo-, yhteisö- ja perintöveron tuottoja on kertynyt 570 miljoonaa euroa enemmän kuin piti — eli yli puoli miljardia euroa lisää kertymää niiltä, jotka ovat saaneet monta miljardia euroa osinkoja, voittoja, perintöomaisuutta. Ministeri Soini sanoikin aivan oikein täällä eduskunnassa, että pääomaveroa voisi nostaa. Mitä vastaa ministeri Stubb?

Kahtiajako näkyy selvimmin siinä, että tästä lisäkertymästä tasan puolet katoaa taivaan tuuliin, koska arvonlisäveron tuotto jäi 283 miljoonaa euroa alle odotusten. Miksi näin? No siksi, että ihmisillä ei ole varaa kuluttaa.

Näistä kahdesta luvusta on helppo tehdä johtopäätös: ylintä pääomaveroa on varaa hiukan nostaa, jotta pienituloisimmat pitävät kuluttamalla talouden pyörät liikkeellä. Ikävä kyllä hallitusohjelma toimii tasan päinvastoin. Teillä on väärä tilannekuva.

Vielä kerran vetoan hallitukseen: verottakaa rikkaita, säästäkää köyhät leikkauksilta. (Puhemies koputtaa) Tämä on oman lisäbudjetin selkeä viesti. Toimikaa sen mukaisesti.

14.31 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisäbudjetin tehtävähän on korjata varsinaisen budjetin puutteita ja virheitä. On aika yllättävää, jos puolivälissä vuotta joku määräraha uhkaa loppua. Kyllä se tarkoittaa sitä, että viime joulukuussa joko sitä asiaa ei ole pidetty tärkeänä tai sitten ei ole osattu ennustaa sitä, miten talous todellisuudessa kehittyi.

Tämän lisäbudjetin tärkeä anti on se, että tämä antaa ajantasaisen, päivantasaisen reaalikuvan siitä, miten tämä talous kehittyi. Ennen muuta se, että nämä äsken edustaja Harakan esiin nostamat arvonlisäveron tuotto ja energiaverojen tuotto yli 400 miljoonalla heikenevät, kuvaa juuri ehkä sitä reaalityn tilan toimeliaisuuden supistumista, joka on käynnissä. Tämän lisäbudjetin nämä ajantasaiset taustatiedot vain todistavat sen, että hallitus-

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

ohjelman linjaukset on kello 11:n vaiheessa annettu, viime hetkellä tehtyjä, (Puhemies koputtaa) ja hallitusohjelma pitää toteuttaa.

14.33 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen valtiovarainministeri Stubbin kanssa samaa mieltä siitä, että kasvu- ja työllisyys sopimuksen syntyminen on erittäin tärkeää. Mielestäni tämä sopimuksen jatko on myös osoitus siitä, että suomalainen sopimusyhteiskunta toimii, ja työmarkkinajärjestöille kuuluu siitä kiitos.

Mitä tulee sitten tähän tilanteeseen, hieman ihmettelyn edustaja Vanhasen puheenvuoroa, koska jos ajatellaan vaikka uusien yritysten syntymistä Pohjanmaan alueella: Meillä on tällä hetkellä Pohjanmaan ely-keskuksen alueella starttirahat loppu. En usko, että kysymys olisi siitä, että me emme olisi halunneet budjetoida sinne riittävästi rahaa, vaan että yrityksiä on syntynyt, uusia yrittäjiä on löytynyt, starttirahalle on ollut kysyntää, ja se on myönteinen asia. Sen takia toivoisin, että hallitus vielä arvioisi, löytyisikö työ- ja elinkeinoministeriön sisältä mahdollisuuksia siirtää rahaa ely-keskuksille ja sitä kautta myös palkkatukeen ja ennen kaikkea starttirahoihin, jotta saisimme uutta yritystoimintaa käyntiin.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies, kysyisin vielä valtiovarainministeriltä liittyen päästökauppatuloihin, kun olin näkevinäni, että (Puhemies koputtaa) oli julkistettu jo sellainen lisätalousarvioesitys, jossa päästökauppatuloja oltaisiin ohjattu kehitysyhteistyöhön viime vaalikauden linjauksen mukaisesti, mutta nyt tuo päätös on muuttunut: mikä (Puhemies koputtaa) tässä on taustalla?

14.34 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi iso osa tässä on Talvivaara. Talvivaara on suuri yhteinen huolestus. Purkuputkesta Nuasjärveen on tehty ennätysmäärä muistutuksia, ja Talvivaaraan ei enää luoteta, sosiaalinen luotto on valitettavasti nolla. Pian olemme menettäneet puoli miljardia yhteisiä valtion rahoja, 11 miljoonaa menee joka kuukausi. Pysäyttääkään tätä kaivosta ei kuitenkaan voi, ja näin ollen on välttämätöntä osoittaa sinne lisää määrärahoja. Jonkun on huolehdittava siitä, että ainakin ympäristötuhoilta jatkossa vältytään. Muuten edessä voi olla vielä pahempi katastrofi. Tässä siis toivon hallitukselta erittäin suurta vastuullisuutta.

Autoveropäätös hallitusohjelmassa on aiheuttanut pienen markkinahäiriön autokaupassa. Autokauppa on pysähtynyt, ja nyt odotetaan ratkaisua, linjausta ja päätöstä tästä autoverosta. (Puhemies koputtaa) Se olisi hyvin voinut olla tässä lisätalousarviossa. Kysyisin ministeriltä: missä vaiheessa tässä asiassa pääsemme eteenpäin?

14.35 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että me saimme tämän lisätalousarvioesityksen näin myöhään eduskuntaan, vasta muutama tunti sitten. Jatkossa olisi suotavaa, että hallitus voisi antaa sen niin hyvissä ajoin, että edustajat ehtivät perehtyä tähän kunnolla.

Mutta, arvoisa puhemies, jatkaisin tästä Talvivaara-asiasta. Se suurin yksittäinen kohde tässä nyt on 112 miljoonaa euroa, joka taas menee Talvivaaraan. Me kaikki tiedämme sen ongelman, me tiedämme, että ei ole mitenkään helppoa löytää ratkaisua, mutta haluaisin myös kuulla nyt, miten valtiovarainministeri näkee tämän. Onko olemassa riski, että me joudumme edelleen antamaan valtion varoista vielä lisää määrärahoja Talvivaaraan tulevaisuudessa, vai voidaanko nyt lähteä siitä, että se loppuu nyt tähän?

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

14.36 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nähdäkseni tämä lisätalousarvio on vakaata ja pysyvää talouspolitiikkaa, mitä hallitus on päättänyt noudattaa. Me emme tee äkkinäisiä liikkeitä, ja tämä on pieni osa suurta suunnitelmaa.

SDP totesi jo avauspuheenvuorossaan, että rahat ovat loppu. No, täytyy kysyä: Mistä hän tämä johtuu ja minkä hallitusten toiminnasta? Miksi edellisellä vaalikaudella ei panostettu työllistämiseen riittävästi, jos nyt jo parin kolmen viikon toiminnan jälkeen uutta hallitusta pyydetään panostamaan työllistämiseen entistä enemmän? Ja mistä nämä rahat oteetaan, kun ne kerran ovat loppu? Ilmeisesti velaksi jälleen.

Mutta vakuutan oppositiolle ja koko maalle, että korjaamme kyllä edellisen vaalikauden virheet, mutta se vaatii enemmän kuin kolme viikkoa.

14.37 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pahoittelen, että edustaja Kaikkonen kerkesi jo lähteä, kun olisin muutaman sanan näistä edellisen hallituksen, jossa nykyinen valtiovarainministeri oli pääministerinä, toimenpiteistä tältä vuodelta todennut. Elikkä 12. päivä helmikuuta annettiin lisätalousarvio, jossa työllisyyttä ja kasvua tukevia valtuuksia ja määrärahanlisäyksiä oli kaikkiaan noin 280 miljoonaa euroa, mistä suorat määrärahaikutukset tälle vuodelle 80 miljoonaa euroa. Nämä ovat niitä konkreettisia toimenpiteitä, joilla uusia työpaikkoja kyetään luomaan, eivät pelkkiä puheita. Nyt näissä papereissa, tässä lisätalousarviossa, näyttää siltä, että tämä hallitus puhuu mutta ei tee.

14.38 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Urpilaista rakentavasta puheenvuorosta. Juuri sellaista oppositiota tarvitsemme, joka nostaa epäkohtia, vaatii niitä korjaamaan, mutta nostaa ne siinä hengessä, että oikeasti pohdimme, onko jotakin tehtävissä. Nimittäin on tärkeää, että yritykset menestyvät. Jos pienet ja keski-suuret yritykset eivät menesty, emme saa tänne uutta työtä ja toimeentuloa. Siksi meidän on siitä kilpailukyvystä pidettävä huolta, siksi meidän on pidettävä huolta esimerkiksi henkilöyhtiöitten verotuksen kohdalla, ettei se verotus nouse kohtuuttomaksi, että saamme sitä uutta työtä tulemaan.

Se ei ole totta, etteikö tämä hallitus olisi verottanut rikkaita, se jatkaa solidaarisuusveeroa. Se ei ole totta, etteikö tämä hallitus puuttuisi esimerkiksi hyväosaisten etuuksiin. Siellä tulee Kela-korvausten (Puhemies koputtaa) poistamista, tulee lisämaksuja palveluitten käyttöön, kaikkea sitä, (Puhemies: Aika on täynnä!) mitä voidaan tehdä niille, joilla ei paljon etuuksia ole.

14.39 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hei nonen kiinnitti jo tässä Talvivaaraan huomiota. Se nousee todella suurimmaksi yksittäiseksi lisäykseksi, kuten valtiovarainministeri Stubb meille juuri kertoi. Talvivaaran loistava alku on osoittautunut surkeaksi: seurasi ympäristövahinko toistaan. Nyt kun ollaan ottamassa tällainen uusi askel, uusi alku, niin on erittäin tärkeää, ettei tämä vahinkokierre enää toistu. Jos Talvivaara osoittautuu kannattamattomaksi tulevaisuudessa, on otettava vastuu paitsi ympäristöstä myös niistä ihmisistä, joita siinä tilanteessa uhkaa työpaikan menetys. Oikeastaan olisin kysynyt valtiovarainministeriltä: onko tähän varauduttu, ja mil tä näyttää Talvivaaran tulevaisuus?

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

14.40 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Alexander Stubb, miten vastaatte epäileville ihmisille, jotka pohtivat, miten Talvivaarasta saadaan voittoa tuottava yhtiö markkinaehtoisesti? Sinne on pumpattu, sinne pumpataan ja tullaan pumpaamaan jatkuvasti tulevaisuudessa, tällä hetkellä 11 miljoonaa euroa kuukaudessa, ja toivotaan kädet ristissä, että joku yksityinen sijoittaja jossain vaiheessa helttäisi laittamaan sinne lisää rahaa. Mutta miten markkinaehtoisesti Talvivaara voi millään laskelmilla tulevaisuudessa pärjätä? Kertokaa tämä. Vakuuttakaa minut. (Ben Zyskiewicz: Onko teillä ratkaisua?) — Alasajo.

14.41 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan tämän puheenjohtaja Rinteen huolen näistä työllisyysmäärärahoista, kun kerta on käynyt ilmi, että on paljon nuoria, jotka olisivat halukkaita menemään tukityöhön mutta jotka eivät nyt pääse, ja on yrittäjiä, jotka haluaisivat työllistää, ja kun sitten ei tiedetä, mistä tämä johtuu, niin täytyyhän tähän puuttua. Ja tässä ei todellakaan kannata nyt hakea sitä, kuka on syyllinen, vaan sitä, mikä on ratkaisu. Se on oikea periaate.

Toinen asia, joka on yllättävä tässä lisäbudjetissa, on se, että kun tämä autoveroasia on nyt nostettu hallituksen ohjelmaan ja on luvattu ei tosin poistaa mutta alentaa sitä, niin tässä lisäbudjetissa ei ole ratkaisua, että ollaanko tälle tekemässä jotain. En tiedä, onko ministeri Stubb käynyt autoliikkeessä. Olin itse viime viikolla käymässä ja jouduin toteamaan, että kovin on hiljaista. Myyjät ovat huolissaan tilanteesta. Moni yrittäjä on myös erittäin huolissaan. Pienten katteiden oloissa tämä autokaupan pysähtyminen tuottaa suuria hankaluuksia. (Puhemies koputtaa) Koska tämä autoveropäätös saadaan? Se täytyisi saada ennen kesälomia ratkaistua.

14.42 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella me olemme budjettialijäämän piirissä tänä vuonna, ja se on Suomelle paitsi ongelma myös häpeä, ja näin ei voida jatkaa. Meillä kuitenkin suurin vaje taloudessa on luottamusvaje. Suomessa on ollut luottamusvaje: yritykset eivät uskalla investoida, ihmiset eivät uskalla kuluttaa.

Tästä luottamusvajeesta me voimme nyt päästä pitkäjänteisellä työllä, ja luulen, että juuri siihen, niin kuin edustaja Vanhanen totesi, hallitusohjelma uudistusohjelmineen — työllisyys- ja kasvusopimus ja mahdollinen yhteiskuntasopimus — luo sellaista luottamuksen pohjaa, ja sillä tavalla Suomi voi lähteä nousemaan. Nythän me olemme kuulleet tällä viikolla jo ensimmäiset positiiviset investoinnit myöskin tuolla Turun suunnalla, ja luulen, että tämä tulee jatkumaan, mikäli me voimme palauttaa luottamusta Suomen talouteen. Sen takia tämä on meidän koko eduskunnan yhteinen asia tukea nyt tätä hallituksen ja ministeri Stubbin johtamaa talouden tervehdyttämisohjelmaa.

14.43 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on aiheellisesti kannettu huolta tiettyjen ely-keskusten rahojen loppumisesta, mutta suuri kuva on se, että kohta on koko Suomelta rahat loppu. Tämä suuri kuva kannattaa pitää mielessä. On erinomainen asia, että työmarkkinoilla pystyttiin sopimaan työllisyys- ja kasvusopimuksen kolmannesta vuodesta, mutta avainasemassa on nyt, onnistutaanko sopimaan hallituksen ja järjestöjen kesken sellainen yhteiskuntasopimus, jossa pystyttäisiin meidän kilpailukykyä kohentamaan.

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

Olen jo aikaisemmin kysynyt täältä, että ne, jotka tällaista yksikkötyökustannusten alentamista vastustavat, kertokoot, minkä taloudellisen tutkimuslaitoksen tai asiantuntijan mukaan se ei johda pidemmällä aikavälillä työllisyyden parantumiseen. Ei ole vastausta tullut, eli se johtaa siihen. Nyt kysyn uudestaan edustaja Rinteeltä: kannattaako SDP tätä hallituksen kaavailemaa yhteiskuntasopimusta? Edellinen vastauksenne oli mielestäni aika tulkinnanvarainen.

14.44 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin aiemmin, SDP kannattaa sellaista yhteiskuntasopimusta, jolla eri keinoilla suomalaista hintakilpailukykyä ja suomalaisen yhteiskunnan taloudellista liikkumavaraa kyetään parantamaan. SDP ei ole valmis tukemaan sellaista yhteiskuntasopimusta, jossa jotakin osapuolta kiristetään kiristysruuvilla, niin kuin tämä hallituksen esitys tekee tällä hetkellä.

14.44 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen aika tyytymätön edustaja Rinteen vastaukseen. Ehkä pitäisi kysyä edustaja Viitaselta, joka lehdistötietojen mukaan on ryhmänne taloudellinen puhehenkilö.

Jos SDP kannattaa tätä yhteiskuntasopimusta, kannattaa sitä, että hallituksen tavoitteleva kilpailukyvyn parannus saadaan, ja kannattaa sitä, että tätä kautta täysin kiistatta — tai esittääkö muunlaista evidenssiä — täysin kiistatta pidemmällä aikavälillä työllisyys paranee ja sitä kautta ihmisten toimeentulo, turvallisuus, koko maan tila paranee, jos te olette tämän sopimuksen kannalla, niin en ymmärrä tätä venkoilua tästä kiristämisestä tai kiristysruuvista. Hallitus on avoimesti kertonut, että jos ei saada sitä kilpailukykyhyppyä ja niitä myönteisiä vaikutuksia, joita tällä yhteiskuntasopimuksella haetaan, jos ei niitä saada aikaiseksi, niin silloin väistämättä joudutaan tekemään talouden tasapainottamiseksi uusia toimia. Miten tämä voi vaikuttaa siihen, onko sopimus hyvä vai ei?

14.46 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuonna 2013 kiersin 162 yritystä eri puolilla Suomea läpi ja tulin vakuuttuneeksi siitä, että siellä on tämmöisiä pieniä toimenpiteitä, joilla tuottavuuskehitystä ja sitä kautta yksikköhintakustannuksia voidaan laskea. Ne eivät tule sillä tavalla, että kotimaista ostovoimaa heikennetään 5 prosentin palkanalennuksilla tai työtunteja lisätään 100 tuntia tilanteessa, jossa käyttöaste koneilla on 60 prosenttia. Me tarvitsemme semmoisia ratkaisuja, jotka aidosti yksikkötyökustannuksia alentavat tuottavuuden kasvun kautta — ja aidon tuottavuuden kasvun kautta.

14.46 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en oikein ymmärrä tätä edustaja Zyskowiezin logiikkaa, koska se lähtee siitä, että yhteiskuntasopimusta tarvitaan — kuten mekin sosialidemokraateissa uskomme — mutta samaan aikaan te tarvitsette ja ajatte sellaista yhteiskuntasopimusta, jossa asetutaan vain toisen joukkueen puolelle. Minä en ymmärrä, minkä takia hallituksen pitää ottaa etunenä, jossa asetutaan suoraan työnantajien puolelle. Luopukaa tästä kiristysruuvista, ja silloinhan kaikki valtakunnassa on hyvin.

Arvoisa puhemies! Kysyisin myös valtiovarainministeriltä, kun tunnette hyvin lisätalousarviomenettelyn ja me olemme jo pitkään uskoneet siihen, että se on juuri se tapa, jolla me voimme reagoida ajan haasteisiin: Meillä on lähes 450 000 työtöntä. Miksi ei voitu ajatella, että tartutaan siihen, että ely-keskuksilla ei ole enää mahdollisuutta työllistää? Puhun aivan vakavasti esimerkiksi oman maakuntani puolesta. Kyllä meidän täytyy pystyä työl-

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

lisyyspolitiikkaa tässä ajassa tekemään. Kysyn valtiovarainministeriltä: miksi te ette käytä tätä (Puhemies koputtaa) lisätalousarviota juuri tähän tarkoitukseen?

14.47 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen SDP:n ihmettelyä näistä ely-keskusten rahojen loppumisesta. Heillä on ollut työministeri, joka on aivan ollut tarkalleen selvillä siitä, että rahat ovat olleet vähissä ja sen lisäksi on pitkät maksuajat näille työllistämistukirahoille, 10 viikkoa. Ja se oli siinä vaiheessa, kun meillä oli valtiovarainministerinä Rinne ja myöskin SDP:llä työministeri. Voi mieluummin kysyä: miksi SDP ei tehnyt mitään, kun tiesi asiasta jo ollessaan hallituksessa?

Oikeastaan se ongelmatilanne tässä lienee tällä hetkellä se, että kunnilla on tänä päivänä yhä suurempi vastuu pitkäaikaistyöttömien työttömyysturvan rahoituksesta. Meidän tulisi-kin miettiä, millä tavalla tätä kokonaisjärjestelmää muutetaan siten, että kunnat, joilla vastuu on myöskin rahoittaa tätä nykyistä enemmän, myöskin vastaavat näistä instrumenteista, jolloin meidän tulee pohtia, onko tämä mekanismi, jolla tällä hetkellä toimitaan, oikea tähän hetkeen.

14.48 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Täällä ollaan yhteen ääneen oppositiosta ja hallituksesta ihmetelty, miksi nämä palkkatukirahat ovat loppu, ja syytelty toinen toisia. Yksi semmoinen looginen syy siihen, minkä takia ne ovat loppu, on se, että tämän tuen enimmäismäärähän nousi 1 300:sta 2 000 euroon tässä ihan alkuvuodesta, ja se tarkoittaa, että se sama raha riittää yhä pienemmälle joukolle ihmisiä. Tietenkin on hienoa, että sitä kautta se palkan määrä nousi, mutta toisaalta sitten tuettavien määrä laski.

Minun mielestäni tässä nyt välttämättä ei tarvittaisi niinkään uutta rahaa vaan ennen kaikkea sitä uudelleen ohjeistamista. Tällä hetkellä monet heikommassa työllisyysasemassa olevat ovat nimenomaan nyt tipahtaneet tämän palkkatukirahan ulkopuolelle, ja siinä mielessä toivoisinkin, että ministeriöstä, nimenomaan sitten työllisyysministeriöstä, lähdettäisiin ohjeistamaan uudestaan tuonne kentälle, että voitaisiin palata näihin matalampiin tukimääriin, ja sillä tavalla saataisiin useampia ihmisiä vastaisuudessa sitten tämän palkkatuen piiriin.

Sen lisäksi vielä (Puhemies koputtaa) pitäisi kiinnittää huomiota siihen, että tällä palkkatuella...

Puhemies Maria Lohela: Aika on täynnä.

...tällä hetkellä yhdistyksissä ei ole voitu palkata, koska jos yhdistyksen on katsottu harjoittavan elinkeinotoimintaa, niin sille ei ole voinut antaa palkkatukea. Tässäkin on kysymys (Puhemies: Aika!) ei rahan lisäämisestä vaan tämän ohjeistuksen parantamisesta.

14.50 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä jatkaa edustaja Essayahin hyvää puheenvuoroa.

Tämä palkkatukilain uudistus tuli voimaan vuodenvaihteessa, ja se on tarkoittanut kyllä ainakin kolmannen sektorin mielestä sitä, että kaikki kanavat ovat nyt tukossa. Siitä tuli niin monimutkainen järjestelmä, että te-keskuksissa ei — vaikka meillä on 450 000 työtöntä — löydetä nyt sitten kriteerit täyttäviä, sopivia työttömiä. Tämä tulee ihan kaikilta, suuriltakin, kolmannen sektorin työllistäjiltä esille koko ajan, ja he sanovat, että tehkää jotain.

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

Eli myöskin lakiuudistukset voivat viedä näitä erittäin tärkeitä asioita taaksepäin, ja meillä on kyllä nyt semmoinen tehtävä, että tämä pitää uudistaa tämä laki (Puhemies koputtaa) nyt niin, että oikeasti tällä lailla pystytään löytämään ne työttömät ja työllistämään niin kuin ennen tätä uudistusta.

14.51 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan palata vielä tähän Talvivaara-kysymykseen. Me olemme nytten toisessa lisätalousarviossa ensimmäisen kanssa yhteensä lisäämässä 209 miljoonaa euroa määrärahoja tähän Talvivaara-operaatioon, ja kuitenkin, kun tosiasia nyt varmasti on se, että meillä ei ole tiedossa siihen todellista sijoittajaa, joka haluaa siihen rahaa laittaa — en usko, että se välttämättä tulee toteutumaan — niin kuinka loppuun asti on harkittu sitä, katsommeko me nyt sen kaksi vuotta vielä, että alkaako tämä liiketoiminta tuottaa jollakin tavalla voittoa ja löydämmekö me siihen kumppanin, vai ovatko sen selkeät vaihtoehdot nyt olemassa nämä, että joko valtio itse lähtee kaivostoimintaan mukaan tai sitten tämä Talvivaara ajetaan alas? Jos kaivostoiminta ajetaan alas, sen hinnaksi on arvioitu noin 300 miljoonaa euroa — kuka tietää, onko se sitten jopa vielä enemmän. Koska tästä saadaan se lopullinen päätös, miten tässä tullaan etenemään?

14.52 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on vaadittu oppositiolta rakentavaa otetta, ja pidän kyllä edustaja Lauslahden tapaa heittää pallo takaisin edelliselle hallitukselle hivenen outona. Nythän käsitellään tämän hallituksen antamaa lisätalousarviota, ja teillä on nyt nämä ratkaisut käsissänne.

Pidän myöskin outona tätä tapaa puhua siitä, että nyt pitää huolehtia kilpailukyvyistä eikä pitkäaikaistyöttömyyden hoitamisesta. Kyllähän nimenomaan työttömyyden pitkittämisen ehkäiseminen on meidän kilpailukyvyn kannalta aivan keskeistä.

Tässä hallituksen lisätalousarviossa nyt myöskin varaudutaan kattamaan työttömyyden noususta koituvia kustannuksia mutta ei panostamaan itse työttömyyden vähentämiseen työllistämistoiminnan kautta. Tämä on kyllä minun mielestäni poliittinen eikä mikään tekninen linjavalinta hallitukselta.

Pidän myös erittäin tärkeänä, että — riippumatta siitä, onko kyse nyt siitä, että ylipäättään on liian vähän resursseja tässä budjettimomentissa, vai siitä, että ne ovat väärin allokoituja — ei ainoastaan selvitetä vaan myöskin tehdään tälle asialle jotain.

Puhemies Maria Lohela: Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Ihalainen, Vanhanen ja Filatov, ja otetaan sitten ministeriltä 5 minuuttia.

14.53 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin huomiota myös näihin työllisyysrahoihin. Silloin kun Kataisen hallitus perustettiin, ensi töikseen se päätti nuorten työllisyyttä tukevasta tuhdistä rahoituspaketista. Silloin rahoitustilanne oli vähän samanlainen kuin se on tänäkin päivänä, mutta se oli arvovalinta.

Täytyy muistaa, että nyt me pystymme työllistämään, kouluttamaan ja aktiivitoimien piiriin saattamaan noin 130 000 ihmistä, mikä on hieno asia. Se on ollut mahdollista vain sen takia, että meillä on ollut kohtuullinen määrä työllisyysmäärärahoja. Nuorten työllisyyteen on pantu 100 miljoonaa joka vuosi, ja takuu on tässä suhteessa tuottanut paljon tuloksia.

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

Mutta se ongelmahan on nyt se, että ensi vuodelta aiotaan leikata lisää työllisyysmäärärahoja, kaikkiaan 110 miljoonaa euroa! Miten hoidetaan näitä asioita tästä eteenpäin, jos tämä ajatus on tällainen? Ensi töikseen pitäisi tehdä lisäbudjetti ja huolehtia siitä, että tätä leikkausta ei ensi vuonna tehdä, koska työttömyys on erittäin suurta. Nyt kysymys kuuluu: onko tämä (Puhemies koputtaa) hallituksen kanta?

14.54 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Melkein jokaisessa keskustelussa ja väittelyssä täällä aina vaihtelee se leikkausten kritiikin kohde. Tällä kertaa se on työllisyysmäärärahat, jotka ovat äärimmäisen ikäviä liittyen myös vuoden 2016 budjettiin. Hallitus joutuu leikkaamaan määrärahoja lähes jokaiselta sektorilta, ja näin tehdään, koska tämä talous kehittyy huonosti. Me tarvitsemme tätä yhteiskuntasopimusta. Oikeastaan edustaja Rinteen viimeinen puheenvuoro herätti sen huoleni SDP:n suhtautumisesta yhteiskuntasopimukseen, että ajatellaanko teillä niin, että tämä kilpailukykyloikka syntyy niillä voisi sanoa yrityksessä tehtävillä tuottavuustoimilla, joita tehdään koko ajan muutinkin. Hallitus hakee sellaista todellista lisäkilpailukykyloikkaa, jota Ruotsi ja Saksa eivät tee. Se, mihin vastausta haluamme: tuetteko sitä 5 prosenttiyksikön kilpailukykyloikkaa, sitä tasoa, jota me haemme? Tuetteko sitä?

14.55 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP tukee nimenomaan tuottavuusloikkaa, mutta tuottavuuden tekijänä me näemme muunkin kuin hintakilpailukylyn, ja tässä meillä on varmasti iso ideologinen ajatus, että hallitus lähtee enemmän hakemaan hintakilpailukykyä, kun sosialidemokraatit taas katsovat tuottavuuden hie-man laajemmin. Tätä perustelisin sillä, että teidän näkemyksenne — nimenomaan jos katsotaan, mitä te aiotte tehdä sen jälkeen, jos tuota yhteiskuntasopimusta ei synny — on, että te aiotte leikata aikuiskoulutuksesta, te aiotte leikata yliopistoilta, te aiotte leikata osaamisesta elikkä juuri niistä välineistä, joilla tuota tuottavuutta voidaan hakea osaamis pohjaisesti eikä pelkästään hintakilpailukylyn kautta.

Mutta mitä tulee työllistämismäärärahoihin, niiden ennakointi on aina hyvin vaikeaa, koska emme tiedä, miten paljon starttirahalla työllistyy, miten paljon koulutus vetää, miten paljon yritykset työllistävät, ja sen vuoksi on ollut perinteinen käytäntö, että työllistämismäärärahoja arvioidaan lisäbudjetin yhteydessä ja nimenomaan tässä keväällä. Ministeri Ihalainen edellisen hallituksen ajalta on vaatimaton mies (Puhemies: Aika on täynnä!) eikä kerro sitä, että hän lisäsi noita rahoja jakamattoman rahan kautta ja allokoimalla niitä uudelleen, mutta nyt toivoisin, että jos hallitus lisää passiivista (Puhemies koputtaa) rahaa tässä lisäbudjetissa, niin se olisi tehnyt sen myös aktiivisella puolella.

14.57 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa puhemies! Pyrin vastaamaan muutamaan yksittäiseen kysymykseen ja sanon muutaman yleisen sanan.

Ehkä ensimmäisenä pitää muistaa — ehkä varsinkin kaikkien niiden, jotka seuraavat tätä keskustelua tällä hetkellä — että kannattaa pitää mittakaava muistissa. Eli nyt me keskustelemme lisätalousarviosta, jonka kokonaissumma on 172 miljoonaa, josta 112 miljoonaa menee Talvivaaran tukemiseen, johonka liittyen elinkeinoministeri vastaa tuossa hetken päästä. Tämä tarkoittaa sitä, että seuraavassa lisätalousarviossa syksyllä meille jää jakamatonta varaa noin 128 miljoonaa euroa. Jos me sopeutamme ja suhteutamme tämän kokonaisuuteen, niin Suomen valtion budjetti pyörii siinä 53 miljardin euron hujakoilla ja valtiovarainministeriön ennusteen mukaan meidän bruttokansantuote tänä vuonna tulee

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

olemaan 206 miljardia euroa. Tämä on todellakin tekninen lisätalousarvio, ja siltä pohjalta sitä kannattaa käsitellä.

Esitän, puhemies, kolme huomiota:

Ensimmäinen liittyy talouden kokonaistilanteeseen. Tosiasia on se, että teimmepä mitä tahansa tai kävimmpä miten värikästä keskustelua tahansa, niin tosiasia ei muutu: me elämme matalan kasvun aikakautta. Parhaimmatkin arviot antavat meille seuraavien 15 vuoden aikana noin 1,5 prosentin kasvua. Ja totta kai valtion kautta julkisen talouden toimet pitää sopeuttaa tähän kokonaisuuteen.

Monissa puheenvuoroissa — oikein — kiinnitettiin huomiota työttömyyteen. Meillä on valitettavasti se tilanne, että meillä on noin 105 000 pitkäaikaistyötöntä, lisäystä 15 prosenttia, ja meillä on noin 205 000 rakenteellisen työttömyyden piirissä olevaa, lisäystä 10 prosenttia. Eli meidän noin 9 prosentin työttömyydestä voidaan sanoa, että jopa 8 prosenttia on jollain tavalla rakenteellisen työttömyyden loukussa. Se on se ongelma, mikä meidän täytyy saada kuntoon. Tämä liittyy totta kai paljon siihen, että on saatava aikaan kasvua, on oltava kilpailukykyisempi, on saatava aikaan vientiä.

Jos kuitenkin jotain positiivista tästä kokonaiskuvasta nostaisin esille, niin ehkä kaksi asiaa: Jos te katsotte valtiovarainministeriön ennustetta tälle kesälle, niin yksityinen kulu-tus tulee valtiovarainministeriön mukaan kasvamaan ja pysymään jopa aika reippaana. Vuonna 2015 se kasvaa 1,2 prosenttia. Minkä takia? Sen takia, että ollut lainojenlyhennys-vapaakausi, joka avasi noin 7 miljardia euroa, toisekseen energian hinta on matala, se avaa noin miljardin verran, ja sitten odotukset itse asiassa tulevaan meidän kuluttajilla ovat suht-koht myönteiset. Toinen hyvä uutinen: Ei kannata unohtaa kaikkien näiden vaikeuksien keskellä, että meidän investoinnit ovat lähteneet pitkän kuivan kauden jälkeen uudestaan vetämään. Ja myös se arvio, jonka valtiovarainministeriö meille antaa ja ennustaa vuosille 2016 ja 2017, on ilman muuta nousujohteinen, 4,6 prosenttia ja 4,2 prosenttia ja yksityisel-lä puolella itse asiassa 5,7 ja 5,4. Viime päivien ajalta on pelkästään positiivisia uutisia: So-neran datakeskus, Äänekosken sellulaitoksen investointi, tämän lisäksi telakkatilaus, kak-si risteilyalusta. Ja jos vielä lisätään Finavian panostukset Helsinki-Vantaan lentoasemal-le, niin tässä on nyt jotain tapahtumassa investointien puolella, ja minun mielestäni tämä on kaiken kaikkiaan hyvä asia.

Toinen huomio, jonka halusin esittää, liittyy hallituksen toimiin. Meidän tavoitteemme on sopeuttaa noin 6 miljardin euron edestä vuoteen 2021 mennessä. Yhteiskuntasopimus on yksi keskeinen osa tätä, ja toivon — ja me toivomme — että se syntyy muodossa tai toi- sessa. Meillä on kuitenkin oikeastaan kaksi johtavaa ajatusta tässä. Ensimmäinen on se, että me emme voi kiristää veroja enää. Suomessa siis — tämä kaikille niille, jotka puhuivat veroista äsken — on yksi Euroopan korkeimmista veroasteista. Se on 44 prosenttia; OECD:n keskiarvo on 34 ja EU15:n ja 39,5. Meidän veroasteen kiristysten mahdollisuus on aika rajallinen valitettavasti. Tämän lisäksi meillä on yksi vahvimista progressioista.

Täällä viitattiin ministeri Soinin puheenvuoroihin pääomaveroista. Me tulemme katso-maan, totta kai, aina verotusta kokonaisuutena, mutta en usko, että me tulemme löytämään ratkaisua pääomaverotuksen progression kiristämisessä. Me tarvitsemme tähän maahan tällä hetkellä enemmän investointeja ja investointi-insentiivejä, ei päinvastoin.

Täällä kysyttiin autoverosta, milloin tehdään se päätös. (Puhemies koputtaa) Kuten olen eilen asian ulos kertonut, niin me teemme päätöksen kesäkuun aikana ja ilmoitamme tästä päätöksestä, juuri nimenomaan sen takia, että markkinoilla ei olisi mitään epäselvyyksiä meidän etenemisestämme.

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

Palkkatuista minun mielestäni käytiin kaikin puolin hyvä keskustelu. Siis tässähän se muoto on muuttunut kiinteästä määrärahasta (Puhemies koputtaa) siirtomäärärahaksi, ja se on aiheuttanut teknisiä haasteita. Nämä rahat eivät ole välttämättä loppu, mutta työ- ja elinkeinoministeriö selvittää tällä hetkellä nopeassa aikataulussa sitä, miten tämä ongelma saadaan hoidettua. Eli pyydän tässä malttia.

Puhemies Maria Lohela: Onko halua vielä käyttää debattipuheenvuoroja?

15.03 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu Talvivaarasta on ollut käynnissä jo vuosia suurin odotuksin ja myöskin, ikävä kyllä, suurin pettymyksiin. Talvivaaralla on kuitenkin vielä mahdollisuudet nousta merkittäväksikin ja taloudellisesti kannattavaksi kaivokseksi, ja siitä näkökulmasta lisärahoitus on paikallaan.

Talvivaaran merkitystä alueellisena työllistäjänä ei varmasti kiistä kukaan. Talvivaara on kunnolla toimiessaan Kainuun merkittävin teollinen työnantaja. Talvivaaran kaivoksen työllisyysvaikutus on kaiken kaikkiaan lähes 2 000 henkilötyövuotta, kun kerroinvaikutukset otetaan huomioon, ja sen omasta henkilöstöstä kainuulaisten osuus on yhteensä lähes 80 prosenttia. Myös kaivoksen urakoitsijoiden henkilöstöstä yli puolet asuu Kainuussa. Talouskasvu ja työllisyys vahvistuvat Kainuun lisäksi seitsemässä muussa maakunnassa. Isoimmat hyötyjät ovat Satakunta ja Lappi.

Oli kaivoksen tulevaisuus mikä tahansa, on huolehdittava siitä, että ympäristökysymykset ratkaistaan kunnolla. Nykyaikaisen kaivoksen toiminnan perusedellytys pitää olla, että ympäristönäkökulma on huomioitu kaikella vakavuudella. Yhtiön tulee kantaa vastuunsa ympäristökysymyksissä, (Puhemies koputtaa) ja valtion tulee sekä edellyttää että taata, että näin myös tapahtuu. Arvoisa elinkeinoministeri, kuinka te aiotte huolehtia tämän?

15.04 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä on kerran tiedossa kaikilla, että työllisyysmäärärahat ovat riittämättömät, niin olen sitä mieltä, että meillä ei ole mitenkään varaa jättää näitä nuoria 90-luvun tapaan ilman sitä mahdollisuutta työllistyä ja saada sitä ensimmäistä työpaikkaa. Toivon ja luotan nyt tähän äskeiseen valtiovarainministerin puheenvuoroon, että kesäkuussa sinne lisätään rahoitusta.

Toinen kysymys valtiovarainministerille on se, että kun meillä on huoli tästä työllisyydestä, niin miksi tässä lisätalousarviossa ei ole sitten toimia kasvun ja työllisyyden lisäämiseksi — niitä sellaisia hankkeita, joita valtio olisi voinut käynnistää, jotta niitä työpaikkoja saataisiin lisää?

Kolmas kysymys on se, että kun kerran tässä ei ole näitä päästökauppatuloja käyttöön nyt ollenkaan, mistä olen hyvin hyvin pahoillani, miten aiotte rahoittaa, kun ilmastoneuvottelut käydään joulukuussa ja me olemme sitoutuneet muistaakseni 80 miljoonan euron edestä ilmastorahastoon?

15.05 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä luulen, että olemme kaikki siinä tilanteessa, että ylipäättään kovin merkittäviä lisämäärärahoja mihinkään ei tässä neljän seuraavan vuoden aikana tule menemään. Ehkä myös tässä nuorisotyöttömyyden hoidossa meidän pitäisi omaksua se lähestymistapa, että ryhdytään toteuttamaan niitä uudistuksia, joita hallitusohjelmassa on, jotka luovat yritysten puolelle ja työvoiman tarjontaan sellaisia uusia elementtejä, jotka kannustavat yritysten perustamiseen ja

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

uuden työvoiman palkkaamiseen. Minä luulen, että silloin kun on kukkaro tyhjä, niin kannattaa hakea virtaa näistä uudistuksista.

15.06 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elleivät minun silmäni nyt ihan erehdy, niin minä kyllä näkisin, että tuolla aitiossa nyt istuu kokoomuslainen valtiovarainministeri, ja näyttääpä siellä olevan edustaja Kaikkosenkin puoluetta edustava ministeri. Siksi minun mielestäni se keskustelu siitä, mitä joku edellinen hallitus on tehnyt tai muuta, on sinänsä takapajuista. Ei ole tavatonta, että rahat loppuvat kesken, mutta on tava- tonta, että jos näin käy, niihin ei puututa. Nimittäin aiemman hallituksen aikana aina lisä- talousarviot sosialidemokraattien vaatimuksesta tehtiin työllistäviksi lisätalousarvioiksi. Teillä on mahdollisuus puuttua tähän ongelmaan tässä ja nyt. Miten hallitus aikoo pärjätä tämän nuorten työttömien ongelman kanssa, jos te ihan oikeasti jätätte nuoret yksin ja odo- tatte jotain ensi syksyä? Päinvastoin te olette ensi vuonna leikkaamassa työllisyysmäärära- hoja. Ihan oikeasti, rehellisyyden nimissä, voisitte nyt kertoa, miten te tämän tilanteen täs- sä ja nyt ratkaisette. Se rahan puute on (Puhemies koputtaa) tässä ja nyt. Sitä ei auta mi- kään muu kuin se, että panostamme sinne lisää.

15.07 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on nel- jän vuoden yhteistyökokemus sosialidemokraattisen valtiovarainministerin kanssa aikoi- naan, ja he jokaisena vuotena pitivät eurolleen kiinni siitä, että lisäbudjettivaltuutusta, sitä liikkumatilaa, ei koskaan ylitetä: että sitä — oliko se nyt 300 miljoonaa euroa tälle vuodel- le, joka on lisäbudjettivaraa annettu — ei pidä ylittää. Se on osa sitä meidän luottamustam- me. Meillä on vielä puoli vuotta edessä, ja jäljellä on siis reilu 100 miljoonaa euroa koko tälle puolelle vuodelle. Myös syksyllä tarvitaan lisäbudjetti.

15.07 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että yhteistyö on ollut miellyttävää sosialidemokraattisten valtiovarainministerien kanssa. (Matti Vanha- nen: Ei raha silloinkaan puussa kasvanut!) Heidän vaatimuksestaan viime kaudella tehtiin usea lisätalousarvio, jossa oli työllisyyspanostuksia, oli investointeja, huolehdittiin työllis- yysmäärärahoista. Ensimmäinen, mitä edellinen hallitus teki, kun se aloitti kautensa, oli nuoria työllistävä lisätalousarvio.

Ei se, että puhutaan jakamattomasta voimavarasta tai muusta, auta sitä nuorta pätäkää- kään, kellä työtä ei ole. Me puhumme arvovalinnoista, ja yksi arvovalinta on oikeudenmu- kainen verotuslinja. Eli jos hallitus tekisi niin — pääministeri on myöntänyt, että nyt eivät hyväosaiset osallistu talkoisiin — että vähän hyväosaisia pistettäisiin osallistumaan, niin sillä me saisimme kerättyä myös lisää rahaa, voisimme perua joitain vaikeimpia säästöjä ja estää sen, että myöskään ihmisten ostovoima ei kurjistuisi sellaisella talouspolitiikalla, että sitä köyhimmiltä viedään ja sitä kautta myös ostovoimaa supistetaan.

15.08 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että me käymme kunnon keskustelua näistä starttirahoista ja palkkatukirahoista, koska kyllä- hän me ymmärrämme, että tällä hetkellä tämä tilanne on kestämaton.

Mutta ymmärtääkseni hallituksella on edelleen tänä vuonna jakamattomia varoja, ja oli- si aika sitten puuttua näiden kautta tähän ongelmaan. Muuten lisälasku voi nousta suurem- maksi vain sillä erotuksella, että raha tulee eri momentilta.

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

15.09 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen vähän hämmentynyt. Luulin, että hallitus kasattiin nimenomaan sellaisten puolueiden kesken, joissa on yhteinen kokonaistilannekuva Suomesta. Luulin, että siihen kuuluu esimerkiksi tieto siitä, että työttömyys on kasvanut, ja yhteiset ratkaisut olivat sellaisia, että aktivoidaan, ei passivoida. Luulin myöskin, että yhteinen tilannekuva oli se, että yrityksiä halutaan Suomeen lisää ja yksi sellainen keino on starttirahoilla avustaminen ja auttaminen yrityksen alkuun.

Kun nyt sitten tiedetään, että juuri nämä asiat ovat tällä hetkellä rahan puutteesta johtuen kärsimässä, niin en oikein ymmärrä sitä perustetta, että tekninen lisätalousarvio ei olisi antanut myöden panostaa näihin, koska se yhteinen tilannekuva on. Vaikeuksissa ovat etenkin nyt ne alueet, joissa työttömyys on kasvanut ja jotka ovat jo aikaisemmin aktiivisesti (Puhemies koputtaa) työllistäneet ihmisiä. Niissä rahat ovat nyt loppu, esimerkiksi Satakunnassa.

15.10 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on moneen otteeseen kysytty ministereiltä kehitysmäärärahoista, mutta valitettavasti oikein vastausta ei näytä saavan. Mika Waltaria lainatakseni, sanotaan, että ihminen on ihmisen ainoa veli tässä maailmassa. Luulen, että tällainen ajattelutapa on aika lailla valitettavasti unohtunut. Täällä on paljon puhuttu näistä ikävistä päätöksistä, jotka kohdistuvat Suomeen, mutta mitä tulee ulottuvuuteen maailmalla, haluaisin palauttaa vielä mieleen näitä ikäviä päätöksiä, mitä hallitus on valitettavasti tekemässä.

Kuten me kaikki hyvin tiedämme, niin pakolaisia on maailmalla tällä hetkellä enemmän kuin toisen maailmansodan jälkeen. Kysyn vielä jälleen kerran nimenomaan tästä 37 miljoonasta, jotka puuttuvat tällä hetkellä lisätalousarviosta: minkä takia näin on? On hyvä, että tätä 19,5 miljoonan määrärahaa on lisätty nimenomaan turvapaikkahakijoille ja pakolaisten vastaanottamiseen sekä sitten tämä 0,7 Maahanmuuttoviraston (Puhemies koputtaa) turvapaikkakäsittelyyn. Nämä ovat kuitenkin laastareita. Me puhumme itse asiassa niistä lääkkeistä, (Puhemies: Edustaja, aika!) joita maailmalla tällä hetkellä tarvitaan.

Puhemies Maria Lohela: Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Henriksson, Niikko, Aalto ja Lindtman, ja sitten ministeri Rehn.

15.11 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun ministeri Rehn on saapunut paikalle, niin haluaisin esittää saman kysymyksen, jonka esitin valtiovarainministeri Stubbille. Elikkä Talvivaaran meitä monia kansalaisia nyt huolestuttaa, ja 112 miljoonaa euroa on valtavan iso summa. Näkyykö nyt tälle meidän suurelle ongelmalle minkäänlaista loppua? Onko hallitus tekemässä jotain sellaisia päätöksiä tai edesauttamassa nyt sellaista ratkaisua, että me voisimme tulevaisuudessa nukkua yöt hyvin ja olla varmoja siitä, että hallitus ei joutuisi panostamaan vielä lisää miljoonia tähän? Onko näköpiirissä sellaisia ratkaisuja, vai ovatko edelleen ongelmat edessäpäin?

15.12 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota tähän samaan asiaan kuin edustaja Razmyar, tähän maahanmuuttokustannusten nousuun, mutta vähän toiselta näkökannalta.

Kun on tämä 19,5 miljoonaa euroa, joka lisättiin näiden turvapaikanhakijoiden määrän kasvamisen johdosta oleviin käsittelyihin ja kustannuksiin täällä Suomessa, ja saamani tie-

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

don mukaan tämä ei johdu niinkään siitä, että Välimeren mailta tulee turvapaikanhakijoita tänne, vaan nämä tulevat suoraan Somaliasta. Suurin ihmisryhmä on somalialaiset. Olisin kysynyt tällaista asiaa: kun yhden kansanryhmän voimakas kasvu viittaa mielestäni järjestäytyneeseen toimintaan, jos pystytään sieltä asti tänne tulemaan suurella joukolla, onko tätä millään tavalla tarkoitus katsoa, kuinka paljon tähän pystytään vaikuttamaan, etteivät tällaiset turvapaikkaturismin kaltaiset liikehännät ole järjestäytyneitä toimintaa? Minä tiedän, että Somaliassa toimii tällä hetkellä kahdeksan kansalaisjärjestöä, (Puhemies koputtaa) jotka tekevät myös kehitysaputyötä siellä. Heidän tulisi siellä auttaa heitä, (Puhemies: Aika!) ja siinä mielessä ei välttämättä olla onnistuttu, (Puhemies koputtaa) jos sieltä kumminkin tulee voimakkaasti turvapaikanhakijoita.

15.14 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyin valtiovarainministeri Alexander Stubbilta kahta kysymystä. Ensimmäinen koski Talvivaaraa — en saanut vastausta. Toinen kysymys koski näitä päästöoikeushuutokauppatuloja — en saanut vastausta.

Alexander Stubb otti hienosti esille monia hankkeita, investointeja, mutta niistä suurimmasta osasta kuuluu kiitos muun muassa Antti Rinteelle: 138 miljoonaa kotiseudulleni Keski-Suomeen Äänekoskelle. Kiitoksia siitä, että ette perunut sitä päätöstä, toisin kuin peruite jo sovittuja rahoja päästöoikeushuutokauppatuloista.

Ja mitä tulee työllisyyteen, kiteytän vain: Meillä on kaksi vaihtoehtoa. Joko me teemme niin kuin me nyt teemme — maksamme siitä, että ihmiset ovat vailla työtä — tai maksamme siitä, että ihmiset saavat työtä. Näköjään hallitus valitsee sen linjan, että ihmiset ovat vailla työtä, maksetaan lisää sosiaalitukia, mennään tämmöiseen vielä voimakkaampaan taantumavelkakierteeseen. Ilman kasvua ei tule työtä.

15.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä siis hallitus on keskittynyt perustelemaan sitä, miksi se ei nyt tässä lisätalousarviossa tee mitään muuta kuin lisäleikkaa kehitysapua. Mutta juuri ne hankkeet, jotka valtiovarainministeri Stubb tuossa esitteli, ovat osoituksia siitä, mitä voi saada aikaan, jos hallitus on aktiivinen: Äänekosken hanke — annettiin edellisen hallituksen lisäbudjetista 138 miljoonaa infrahankkeisiin. Laivanrakennuksen innovaatiotuki mahdollistaa nämä tilaukset. Ja sitten tämä Finavia, jonka te otitte esimerkiksi — osoitus siitä, mitä lisätalousarviolla voi saada aikaan. Ministeri Urpilainen antoi 200 miljoonaa Finavialle, mikä nyt mahdollistaa sen, että tällä hetkellä Vantaalla rakennetaan.

Ja kun te olette nyt puhunut tästä tilannekuvasta, että nyt tilannekuva on selvä, ja itse sanoitte, että työttömyys on ennakoitua korkeammalla, mikä osoittaa, että varaudutte passiivisten rahojen lisääntymiseen, niin jos teillä kerran on tämä tilannekuva, miksi te ette nyt tee mitään näitten työllisyysmäärärahojen kanssa? 128 miljoonaa (Puhemies koputtaa) jakamatta. Loppuvuonna se on jo liian myöhäistä, niillä ei tee enää mitään. Jos kerran tilannekuva on tämä, miksi te ette tee mitään?

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Stubb, 3 minuuttia.

15.16 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa rouva puhemies! Kolmessa minuutissa kolme vastausta:

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

Ensimmäinen liittyy näihin investointeihin. Minun mielestäni on hirveän tärkeää, että poliitikot eivät rupea ottamaan kunniaa yksityisistä investoinneista. Nyt pitää pitää mielessä, että joku Äänekosken investointi ei todellakaan ole poliitikkojen ansiota. Soneran datakeskus ei todellakaan ole poliitikkojen ansiota. Helsinki-Vantaa, Finavia — kyllä, se on osittain sellainen, jota ollaan avitettu matkan varrella, mutta minun mielestäni sellainen ajattelu, että me poliitikot olemme ne, jotka ikään kuin luomme niitä suuria investointeja, kerta kaikkiaan luo väärää mielikuvaa siitä, mikä on poliitikon tai politiikan mahdollisuus toimia, ja vielä lisäksi se luo aika vääristynyttä mielikuvaa siitä, mitä lisätalousarviossa voidaan tehdä.

Toinen huomio liittyy itse asiassa tuohon kysymykseen, joka liittyi turvapaikkahakijoihin ja maahanmuuttoon, ja haluaisin nyt sanoa tämän oikeastaan aika selväksi: Minä uskon, että yksi Euroopan ja Euroopan unionin tämän vuosikymmenen suurimmista ja keskeisimmistä haasteista ja kysymyksistä on pakolais- ja turvallisuuspolitiikka. Ja se menee sen tyyppiseen luokkaan, joka minun mielestäni koskettaa koko Euroopan unionin perusolemusta. Ja tässä ei ole kyse lisätalousarvioista tai määrärahoista, vaan tulokulman tässä on kerta kaikkiaan oltava humanitäärinen. Tällä hetkellä meillä on maita, jotka joutuvat vastaanottamaan kymmeniätuhansia pakolaisia ja turvapaikanhakijoita, ja silloin meidän pitää voida yhdessä yhteiseurooppalaisesti miettiä, miten tämä taakka kaikista parhaiten jaetaan. Kyllä, ymmärrän niitä, jotka toteavat, että kehitysapurahojen leikkaaminen on siinä mielessä ongelmallista, että meidän pitäisi hoitaa ongelmaa siinä kohdemaassa, mutta se on kerta kaikkiaan se taloustilanne, missä ollaan.

Edustaja Aalto, en vastaa Talvivaarasta, koska meillä on asiasta vastaava ministeri tässä.

Kehitysyhteistyöpuolella me kauan arvoimme sitä, mitä me teemme niillä päästökauppatuloilla, jotka olivat vielä tälle vuodelle muistaakseni 37,7 miljoonaa euroa, ja päädyimme valitettavasti tässä lisätalousarviossa siihen, että meillä ei ollut enää varaa. Minkä takia? Sen takia, että voi tulla yllätyksellisiä tilanteita myös syksyllä ja silloin me emme voi ylittää kehystä ja meillä pitää olla sitä jakovaraa, josta edustaja Vanhanen mainitsi. Pahoittelen tätä, mutta se on jossain vaiheessa valtiovarainministerin valitettava valinta, missä se viiva vedetään.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Rehn, 3 minuuttia.

15.19 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset edustajat! Ensinnäkin edustaja Henrikssonille: olin kyllä koko ajan paikalla, mutta olin tuolla kiltisti pulpetissa ja kuuntelin ja tein muistiinpanoja keskustelusta.

Tässä useat edustajat — Tuppurainen, Aalto, Henriksson, Heinonen muun muassa — ovat esittäneet suoria kysymyksiä Talvivaarasta, ja voin sitä tässä kommentoida ja pyrin vastaamaan eräisiin kysymyksiin.

Lähtökohta on se, että päätöksiä Talvivaarasta ei voida enää siirtää eteenpäin, nyt on ratkaisujen aika. Veronmaksajien piikki ei voi olla loputtomasti auki. Tätä nykyä Talvivaara kuluttaa 12 miljoonaa euroa kuukaudessa veronmaksajien varoja.

Ensisijainen tavoite on saada kaivostoiminta Talvivaarassa jatkumaan operatiivisen kumppanin kanssa. Tähtäimessä on siis se kaupallisesti kannattava ratkaisu. Samalla, jos tämä ei onnistu, joudutaan kuitenkin varautumaan myös kaivoksen hallittuun sulkemiseen valtion kustannuksella. Sekään ei olisi halpaa lystiä: hintalappu on arviolta 300 miljoonaa euroa ja sekin ehkä alakannttiin. Mutta rempalleenkaan Talvivaaraa ei voi jättää. Ei olisi

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

vastuullista eikä ympäristölupien mukaista jättää kaivos heitteille ja retuperälle. Kaivoksen hylkääminen johtaisi siihen, että vahinkojen korjaaminen ja vahingonkorvaukset nousisivat, mistä aiheutuisi korvaamattomia vahinkoja luonnolle ja elinympäristölle.

Edustaja Heinonen toivoi hallitukselta suurta vastuullisuutta. Näin on toimittava, ja sen vuoksi valtio joutuu ottamaan aktiivisen roolin kestävän ratkaisun pohjustamiseksi, ja hallitus antoi nyt tämän 112 miljoonan euron lisätalousarvioesityksen koskien Talvivaaraa. Tällä valtio varautuu siihen, että valtion on Terrafame-yhtiön kautta sitouduttava uuden kaivosyhtiön omistajaksi alkuun aika merkittävälläkin osuudella. Tavoitteena on kuitenkin laajentaa uuden yhtiön omistus- ja rahoitusrakennetta aktiivisesti, ja liiketoimintasuunnitelman pohjalta on voitava osoittaa kahdessa vuodessa se, että kaivos voidaan saada toimivaksi ja taloudellisesti kannattavaksi.

Kaivostoiminnan jatko on nyt jatkoajalla. Syntyykö jatkoajan avulla pitkäaikainen ratkaisu, riippuu monesta tekijästä. Mittatikkuna ovat vesien ja ympäristön tila, Kainuun aluetalous ja työllisyys ja tietenkin veronmaksajien edusta huolehtiminen.

Edustaja Rinne peräänkuulutti huolta työllisyydestä. Se on aivan oikein. Olen aivan samaa mieltä, me kannamme siitä huolta. Talvivaarassa on tällä hetkellä 400 työpaikkaa, ja kuten edustaja Tuppurainen totesi, yhteensä 2 000 työpaikkaa Kainuussa riippuu Talvivaaran tulevaisuudesta. Kyllä, kannamme huolta myös Kainuun työpaikoista tällä ratkaisulla. Kannamme huolta ympäristön tilasta ja veronmaksajien edusta ja pyrimme löytämään sellaisen ratkaisun, joka pian luo edellytykset pitkäaikaiselle, kestäväälle toiminnalle.

Puhemies Maria Lohela: Näyttää vielä olevan halua muutamiin lisäkysymyksiin.

15.22 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, kuulinko oikein, mutta olin kuulevinani, että valtiovarainministeri totesi tästä Finavia-investoinnista, että valtio on — sanatarkka sitaatti — "vähän avittanut" sitä investointia. Siis että on vain vähän avittanut niillä päätöksillä, joita on tehty. Ensinnäkin tämä investointi tuo 14 000 rakentamisen aikaista työpaikkaa. Se tuo 5 000 pysyvää työpaikkaa, kun lentoliikenne lisääntyy. Se mahdollistaa omalta osaltaan sen, että esimerkiksi Finnair voi menestyä. Tämä on valtionyhtiö, Finavia, ja tätä investointia ei olisi ollut mahdollista tehdä ilman sitä päätöstä, joka tuli silloisen ministeri Urpilaisen lisätalousarvioesityksessä 2013. Tätä investointia ei tällä hetkellä tehtäisi, (Puhemies koputtaa) ja te sanotte, että on vain vähän avittanut. Mielestäni tämä on aikamoista aliarviointia. Mutta totean vielä: käyttäkää sitä jakovaraa nyt, syksyllä on jo liian myöhäistä.

15.24 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Rehn, kysyin jo aikaisemmin valtiovarainministeri Stubbilta samaa kysymystä: miten vakuutatte yhdenkin sijoittajan siitä, että Talvivaara voi tulevaisuudessa markkinaehtoisesti tuottaa voittoa, kun nikkelin hinta ei ole nousussa, Kiina tuottaa omaa nikkeli-rautaseostaan, kaivosala on yleisestikin taantumassa, Talvivaaran historia on karu, tuotantoprosessin toimivuudesta ei ole minkäänlaista selvyyttä, koko tässä nelivaiheisessa tuotantoprosessissa ei ole yhtään synkkausta, kaikki päävaiheet ovat käytännössä isoissa vaikeuksissa, ja käytännössä tässä kysymys on erittäin suuresta startup-yrityksestä, suuresta riskistä, joka on mennyt pieleen. Kaksi vuotta — mitä se tuo uutta? Kahden vuoden päästä ollaan taas samassa tilanteessa, ja valtion rahaa, veronmaksajien rahaa, menee valtavasti hukkaan. Nyt on aika viheltää pilliin ja pistää tämä peli poikki.

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

15.25 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluaisin ottaa osaa tähän keskusteluun valtion ja yritystoiminnan työnjaosta ja keskinäisistä vastuista.

Ministeri Rehn käytti punnitun puheenvuoron koskien Talvivaaraa. Tässäkin tänä päivänä on tehty päätöksiä tai tullaan tekemään 112 miljoonan euron panostuksista, jotta sen kaivostoiminnan edellytyksiä voidaan parantaa tai luoda edellytyksiä sille, että 2 000 ihmistä saa työpaikan pitää. Se on sitä valtion roolia.

Turun telakan osalta valtio osallistui sekä omistuspohjaan, maapohjahankintaan että innovaatiotukiin. Ne olivat aivan keskeinen tekijä sille, että uusi telakka saatiin uuden ankuriomistajan myötävaikutuksella siihen tilaan, missä se nyt on. Valtiolla oli tässä mielessä tärkeä vipuvaikutuksen rooli. Sama koskee Äänekoski-investointia. Totta kai ne infra-hankkeet eli energiatukipäätökset olivat keskeisesti vaikuttamassa siihen, että ne investoinnit sinne tehtiin.

Eli valtio voi omalla fiksulla tavallaan osallistua siihen, että elinkeinoelämä voi toimia, ja luoda sille edellytyksiä. Tässä mielessä minusta tämä työnjako on selvä: valtio luo puitteita ja edellytyksiä ja tukee omalla politiikallaan, jotta tässä maassa syntyy työtä ja elinkeinotoimintaa.

15.26 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeri totesi aivan oikein, että tulokulman pakolaishallinnossa ja Euroopan siirtolaishallinnossa on oltava humanitäärinen. Mutta kysyn: onko se oikea humanitäärinen linja, että kaikkein hädänalaisimpien kiintiöpakolaisten määrää hallitus aikoo vähentää, jotta saadaan lisää tilaa turvapaikanhakijoille? Turvapaikanhakijoiden sisäiset siirrot eivät ratkaise siirtolaisongelmaa vaan päinvastoin voivat sitä pahentaa, koska ne lisäävät laittoman maahan-tulon vetovoimaa ja samalla ruokkivat edelleen ihmissalakuljettajien järjestäytyneitä rikollisuuksia. Pidän kyllä hyvin onnettomana sitä, jos Suomen auttamisjärjestelmässä lait-tomia reittejä pitkin tulleet turvapaikanhakijat, jotka usein ovat pystyneet maksamaan matkoistaan tuhansia euroja, syrjäyttävät nämä kaikkein hädänalaisimmat kiintiöpakolaiset, niin kuin hallitus on kaavaillut, ja siinä mielessä pidän huonona, että hallitus taipui tuohon komission ehdotukseen eilisessä neuvoston kokouksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme pyydettyihin puheenvuoroihin.

15.28 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tässä on tänään jo puhuttu tästä työllisyyden hoidosta ja Talvivaarasta, mutta palaan niihin kuitenkin vielä täältä pöntöstä.

Myös tämänkin keskustelun pohjalta ei voi kuin ihmetellä sitä toimetttömyyttä ja passiivisuutta, jolla hallitus suhtautuu työllisyyden hoitoon. Sen sijaan että lisättäisiin panostuksia työllisyyden hoitoon, tyydytään maksamaan kohoavia työttömyysturvamenoja. Tässä tilanteessa tarvitaan työllisyyden hoitoon keskittyviä lisätalousarvioita. On panostettava syyn hoitoon eli työttömyyteen eikä vain seurauksiin eli työttömyysmenoihin. Vastuullinen hallitus antaisi tässä tilanteessa työttömyyteen keskittyvän lisätalousarvion, mutta sellaista meillä ei valitettavasti ole käsillä.

Tilanne tällä hetkellä on ympäri Suomea se, että uusia palkkatukijaksoja ei voida myöntää eikä starttirahoja antaa. Ihmisten työttömyys pitkittyy, syrjäytymisriski kasvaa, ja valtio maksaa kohoavia työttömyysturvamenoja. Kunnat ovat liemessä, kun ne joutuvat mak-

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

samaan valtiolle niin sanottua työttömyyssakkoa pitkäaikaistyöttömistä eli kuntaosuutta pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuesta. Työttömyyssakon idea on aktivoida kuntia työllisyyden hoitoon, mutta kunnat eivät yksinään kykene tarjoamaan tekemään työttömyyden vähentämiseksi, varsinkin kun uusia palkkatukijaksoja ei voida myöntää. Pitäisikin riittävien määrärahojen turvaamisen lisäksi miettiä sitä, onko vastuun ja rahoituksen jako kuntien ja valtion välillä tässä työllisyyden hoidossa tällä hetkellä toimiva.

Työllisyyden hoidon ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvun estämisen tulisi olla hallituksen kärkihanke. Tarvitaan aktiivista otetta ja uutta ajattelua, ja toivoisin, että esimerkiksi kuntien valtiolle maksamat työttömyyssakkorahat voitaisiin kanavoida takaisin alueelle, te-toimistolle palkkatukityöllistämiseen. Nyt kun pitkäaikaistyöttömyys kasvaa, niin nämä kuntien maksamat työttömyyssakkorahat myös kasvavat, ja toivoisin, että avoimuutta tällaiselle uudelle rahojen siirtämiselle momentilta toiselle olisi.

Kun palkkatukiin varatut rahat ovat loppu, niin pelkona on se, että aletaan käyttää työttömien kannalta huonompia aktivointitoimenpiteitä, kuten väärin käytettyjä työkokeiluja ja kuntouttavan työtoiminnan jaksoja, jotka väärin käytettyinä pahimmillaan tarkoittavat työttömän kannalta niin sanotusti oikean työn tekemistä ilman palkkaa, ja työttömien pakkottaminen palkattomaan työhön ei kyllä mielestäni ole oikein.

Hallituksen pitäisikin tuoda eduskunnalle esitys lisäbudjetista työllisyyden hoidon määrärahojen lisäämiseksi, koska yhteiskunnan kannalta työllisyyden hoitaminen ja palkkatukityöllistäminen on kannattavaa. Palkka tulee työttömyysturvan tilalle, joka säästyy, ja työllisinä ihmiset maksavat enemmän veroja. Lisäksi ihmisten elämänhallinta yleensä paranee, hyvinvointi lisääntyy ja syrjäytymisen riski pienenee. Toivonkin, että otetaan järki käteen ja tuodaan lisätalousarvio, ja toivon, ettei meidän enää tässä salissa tarvitsisi käsitellä lisätalousarvioita, joissa puututaan tähän seuraukseen eli työttömyysturvamenojen kasvuun, vaan voitaisiin puuttua syyhyn eli työttömyyteen. On muistettava, että me makamme näitä työttömyyden kustannuksia monelta eri momentilta, ja valtiontalous olisi aika lailla tasapainossa, jos työllisyys saataisiin hallintaan.

Sitten muutama sana Talvivaarasta:

Nyt esitetään 112 miljoonaa lisää rahaa Talvivaaran konkurssipesälle, ja täytyy sanoa, että kansanedustajana minua hämmentää se, kuinka vähillä tiedoilla eduskunnan pitäisi näin merkittävä lisämääräraha antaa. Minun mielestäni meidän pitäisi saada laaja tietopaketti konkurssipesän tilanteesta, jotta me osaisimme arvioida tarvittavat jatkotoimenpiteet ja lisämäärärahatarpeet.

Oleellinen kysymys on tietenkin seuraava: Voidaanko Talvivaaran kaivos saada kannattavaksi aiheuttamatta lisää ympäristövahinkoja? Pystytäänkö Talvivaaran kaivoksen prosessi korjaamaan toimivaksi kannattavuuden puitteissa, ilman että pilataan lisää ympäristöä? Mikäli kaivos voidaan saada toimimaan kannattavasti ympäristön reunaehtoien puitteissa, kannattaa tarvittavat toimet tehdä ja kannattaa lisämääräraha antaa. Kaivokseen on jo tehty valtavat investoinnit ja iso ympäristöalue on kärsinyt, joten kaivoksen toiminnan jatko pitää yrittää turvata, jos mahdollista, ja on muistettava, että Talvivaaralla on iso työllistävä vaikutus Kainuun alueella. Ei ole kuitenkaan mitään järkeä pumpata jatkuvasti lisää veronmaksajien rahaa kaivosyhtiöön, mikäli ei ole realistisia näköaloja siitä, että tuotantoprosessi voidaan saada toimimaan ja yhtiö kannattamaan ympäristön reunaehtoien puitteissa. Jatkuva rahan pumppaaminen yhtiöön on erittäin kallista työllistämistoimintaa. Haluaisinkin kysyä paikalla olevilta ministereiltä: (Puhemies koputtaa) onko eduskunnalle saatavilla lisätietoa tästä kaivoksen tämänhetkisestä tilanteesta päätöksenteon tueksi?

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

15.33 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Puutun tässä puheessani vain yhteen asiaan lisätalousarvioesityksessä eli maahanmuutto-osioon, ja siinä ehdotetaan Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenoihin sekä pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton määrärahoihin noin 20 miljoonan euron lisäystä. No, nämä määrärahalisäykset ovat tarpeen, mutta kehitys on kyllä huolestuttava, varsinkin kun tavoitteena on ollut, että saisimme säästöjä näistä kustannuksista, ja muistaakseni perussuomalaiset vaaliohjelmassaan olivat asettaneet tavoitteekseen jopa 300 miljoonan euron säästöt maahanmuuttohallinnosta, eli suunta on nyt varsin toinen.

Maahanmuuttohallinnon tuloksellisuutta parannettiin aika huomattavasti viime vaalikaudella. Erilaisilla kehittämistoimilla neljän vuoden aikana, siis vuodesta 2011 aina tänne 2015:een, saatiin noin 16 miljoonan euron säästöt vastaanottomenoista eli 20 prosentin säästöt. Ne saatiin sopeuttamalla turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmää, vähentämällä majoituspaikkoja ja lakkauttamalla vastaanottokeskuksia. Turvapaikkahakemusten käsittelyä nopeutettiin ja lisäksi maasta poistamista koskevien päätösten täytäntöönpanoa tehostettiin, eli esimerkiksi viime vuonna poliisi pani täytäntöön lähes 2 800 maastapoistamispäätöstä, mikä on Euroopan tehokkainta toimintaa. Toivon, että tässä linjassa tämä nykyinen hallitus myös pysyy.

Maahanmuuton yksi tavoite edellisellä hallituskaudella ja nyt myös tässä uudessa hallitusohjelmassa on tämä turvapaikkahakemusten nopeampi käsittely, ja viime kaudella tuota käsittelyä pystyttiin lyhentämään 35 prosenttia eli lähes 93 vuorokaudella, eli se oli hyvin merkittävä lyhennys tuohon käsittelyaikaan. Samoin kuntiin siirtyminen sujuvoitui: odotusaika vastaanottokeskuksesta kuntaan muuttoon laski 46 vuorokauteen, kun aiempiina vuosina odotusaika oli lähes kaksinkertainen.

Nyt on erittäin tärkeää, herra puhemies, että myös näinä tulevinä vuosina pidetään huolta sillä lailla viranomaisten resursseista, jotta nyt viime vaalikaudella saavutetut tulokset eivät kärsi vaan että voidaan edelleenkin tehostaa tätä toimintaa. Se on sekä näiden turvapaikanhakijoiden kannalta että sitten yhteiskunnan kustannusten kannalta tärkeää.

Palaan vielä tähän mainitsemaani tilanteeseen, kun Suomen hallitus taipui eilen Euroopan unionin sisäministerikokouksessa enemmistön kantaan eikä vastustanut hanketta turvapaikanhakijoiden uudelleensijoittamisesta. Ihmettelen kyllä sitä, että hallituksen maahanmuuttopoliittinen linja ei kestänyt edes ensimmäistä kuukautta, vaikka tämä oli perussuomalaisille keskeinen vaaliteema. Sitä paitsi itselleni on jäänyt hämäräksi, mikä tuo enemmistö lopulta oli. Ulkomaisessa mediassa on nimittäin kerrottu, että vain 10 maata 28:sta olisi kannattanut tuota sisäisten siirtojen esitystä, joka komissiosta tuli, vaikka meillä vedottiin täällä siihen, että enemmistö on sen takana.

Todellakaan turvapaikanhakijoiden sisäiset siirrot eivät ratkaise tätä siirtolaisongelmaa, vaan päinvastoin: ne voivat sitä pahentaa. Suomen hallitukset ja eduskunnat ovat tähän asti johdonmukaisesti torjuneet ehdotukset siitä, että näitä turvapaikanhakijoita ryhdyttäisiin siirtelemään maasta toiseen. Keskeinen periaate on ollut se, että jokainen maa vastaa omalle alueelleen tulevista turvapaikanhakijoista, sen tutkimisesta, täyttävätkö he pakolaisaseman. Mutta sen sijaan me Suomessa olemme painottaneet kiintiöpakolaisten ottamista. Heidäthän valitaan suoraan pakolaisleireiltä ja sijoitetaan suoraan kuntiin, ja esimerkiksi supon turvallisuusselvitykset tehdään jo lähtömaassa. Turvapaikanhakijat taas puolestaan sijoitetaan vastaanottokeskuksiin, mikä myös tuo huomattavasti enemmän kustannuksia valtiolle, ja käytännössä heistä tällä hetkellä eri Euroopan maissa suurin osa vielä palauteaan kotimaahansa tämän tutkimisen jälkeen, kun todetaan, että he eivät täytä niitä kansain-

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

välisen suojelun edellytyksiä. Eli nämä turvapaikanhakijat ovat aivan erilaisessa asemassa — he ovat paljon paremmassa asemassa lähtökohtaisesti, heillä on ollut varaa lähteä näille kalliille, laittomille salakuljettajien järjestämille reiteille — kuin sitten ne hädänalaiset, heikossa asemassa olevat pakolaiset pakolaisleireillä, joita me olemme kiintiöpakolaisina ottaneet.

Pidän kyllä erittäin moraalittomana ja huonona vaihtoehtona sitä, jos hallitus todella menee siihen, että kiintiöpakolaisten määrää sitten vähennetään, kun meidät ikään kuin niin sanotusti pakotetaan ottamaan näitä turvapaikanhakijoita kiintiönä vastaan. Ei heitä voi rinnastaa toisiinsa, ja mielestäni tässä hallituksen pitäisi pysyä nyt tiukalla linjalla. Sen takia vetoankin, että pääministeri Sipilä oikaisisi vielä Suomen linjan, kun tämä asia on tulossa päämiesten pöydälle tässä kuussa.

Arvoisa puhemies! Kokemuksesta tiedän sen, että paine noissa neuvoston kokouksissa voi olla kova, mutta kyllä silti Suomen pitää säilyttää oma linjansa, ja se on vielä kaiken lisäksi koko Euroopan pakolaispolitiikan kannalta hyvä linja, jos me painotamme nimenomaan sitä, että tätä kiintiöpakolaisjärjestelmää kehitetään voimakkaasti kaikissa Euroopan maissa mutta sen sijaan ei murreta sitä periaatetta, että jokainen Euroopan unionin maa, jokainen Schengen-maa vastaa omalle alueelleen tulevien turvapaikanhakijoiden tutkinnasta ja näitä maita autetaan sitten eri virastojen, komission rahastojen ja asiantuntijavun kautta tekemään näitä ratkaisuja.

15.41 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tässä keskustelun aikana on hyvin tullut esiin kysymys, joka liittyy suuressa määrin nyt siihen, miten ripeästi tartutaan toimeen uuden hallituksen toimesta. Tietenkin viiataan tässä siihen keskusteluun, joka käytiin laajasti tuossa debatissa koskien työllisyysmäärärahoja. Me kaikki tiedämme faktan: ne ovat loppu. Me kaikki tiedämme, että aika usein, kun näitä työllisyysmäärärahoja arvioidaan ja tehdään budjettejia, saattaa käydä niin, että jossain vaiheessa huomataan, että ne loppuvat kesken, ja silloin on aika yleinen ja välttämätön käytäntö, että tilanteeseen reagoidaan tässä ja nyt. Ei ole tavatonta, että rahat loppuvat, mutta se on tavatonta, että siinä tilanteessa ei tehdä mitään.

Kyllä me hieman siellä valtiovarainvaliokunnassa ihmettelimme, kun kuulimme tosiaan asiantuntijalta, että seuraava lisätalousarvio on tulossa vasta käytännössä marraskuun alussa, lokakuun viimeisillä päivillä. Se on myöhäistä silloin. Siellä ovat nyt nuoret vailla töitä, ja tähän tilanteeseen täytyisi pystyä reagoimaan tässä ja nyt. Ei nyt ole varaa emmekä me voi — me teemme politiikkaa, tämä on poliittinen eduskunta ja hallitus — puhua, että tämä on nyt tekninen lisätalousarvio ja sillä hyvä ja jos rahat ovat loppu, niin se on korkeintaan edellisen hallituksen vika. Eihän se nyt, hyvänen aika, näin voi mennä.

On tärkeää ja hyvä, että tulemme valiokunnassa hyvin tarkkaan tämän asian perkaamaan. Vetoan nyt hallituspuolueisiin, että eduskunnassa sitten, jos ei hallitus sitä halua tehdä, voisi tulla muutoksia tämän määrärahan osalta. Tosin hallitus ei ole tätä pykälää edes aukaissut, että ilmeisesti työllisyysasiaa ei ole otettu tosissaan.

Täällä tuli myös toinen, suoraan tähän lisätalousarvion ajankohtaan liittyvä asia, sitä muun muassa edustaja Heinäluoma täällä kysyi, ja se oli tämä autovero. Senhän perussuomalaisen varapääministeri Timo Soini lupasi tuossa vaalien alla aika kovallakin näyttävyydellä. No, luonnollisesti tämä lupaus ei toteutunut, mutta kun hallitus nyt päätti sitten lähteä alentamaan tätä autoveroa, niin tietenkään tällainen toteuttamistapa, että ruvetaan puhumaan vaihteittaisuudesta, ei kerta kaikkiaan ole se oikea. Autokauppa seisoo, siellä on

monilla autokauppiaille iso huoli työllisyydestä ja siitä, miten tässä tilanteessa pärjätään, ja siksi on välttämätöntä, että se linjaus tulee pian ja päätökset tehdään kerralla. Tätä me sosialidemokraatit edellytämme, ja tietenkin oli hyvä kuulla, että myös ministeri Stubb siihen suuntaan puhui, mutta tietenkin se oikea paikka ratkaista asia olisi ollut tämä lisätalousarvio, ja jäimme kovasti hämmästelemään, että tätä asiaa se ei sisällä.

Yleisesti ottaen täällä edustaja Harakka puhui hyvin näistä verotuloarvioista ja siitä, milaista kuvaa se Suomesta antaa. Se kertoo, että meillä on varallisuuksia, meillä on pääomia, siellä jopa verotuotto kasvaa, ja samaan aikaan todellakin muun muassa arvonlisäveron tuotto pienenee, mikä kertoo, että ihmisillä jo nyt on ostovoiman kanssa ongelmia. Tässä minä nyt ihan hyvin vakavissani vielä kerran vetoan hallitukseen ja myös hallituspuolueiden edustajiin siinä, että on inhimillisesti väärin, että me valitsemme sellaisen linjan, että köyhimmät, pienimmät, heikoimmat — lapsiperheet, vanhukset, eläkkeensaajat, työttömät — pistetään konkreettisesti säästöjen ja leikkausten kautta tämän vaikean tilanteen maksumiehiksi, maksunaisiksi, maksulapsiksi, ja toisaalta samaan aikaan sitten tehdään sellaista politiikkaa, että se hyväosainen ei lainkaan tähän talkooseen osallistu. Se on inhimillisesti väärin, se on kohtuutonta näitä pienituloisia kohtaan — siellähän muutama valtiosääntöprofessori jo kritisoi sitä, että tässä perusoikeudet jäävät jalkoihin näiltä heikoimmilta ihmisiltä, ja tällainen kritiikki pitää muuten ottaa vakavasti. Tämä on paitsi inhimillisesti myös siksi väärin, että kun täällä puhutaan tänään lisätalousarviosta ja sitä kautta talouspolitiikasta, niin kyllähän me nyt sen tiedämme, että eivät ne rattaat lisää pyöri, jos ihmisillä on kukkarossa pelkkä reikä. Ihmisillä pitää olla ostovoimaa, ja nimenomaan pienempituloisten ihmisten ostovoimasta on kysymys ja sitä kautta myös koko talouden hyvinvoinnista.

Löysin mielenkiintoisen artikkelin Financial Timesista eilen. Se kertoi IMF:n tutkimuksesta, jossa oli tutkittu sitä, että jos esimerkiksi rikkaimmalla viidenneksellä nousevat tulot, niin kaiken kaikkiaan kansantalous kääntyy sitä kautta hivenen miinusmerkkiseksi, ja jos taas kaikkein pienituloisimmilta nousevat tulot, niin se vaikuttaa myönteisesti koko kansantalouteen. Minun mielestäni tällaiset kuvaavat sitä, miten myös talouspoliittisesti tätä yhtälöä pitäisi lähteä purkamaan.

Sitten minä löysin tällaisen neuvon Ruotsista — kun usein kuunnellaan tätä naapurimaata herkillä korvalla — että täällä ruotsalaisen finanssitalon pääekonomisti sanoo, että älkää leikatko nyt ja että julkisen talouden leikkaukset ja työttömyyden nousu heikentävät entisestään juuri kotimaisen kysynnän kasvuedellytyksiä. Sinänsä velka on hallinnassa, ja siksi tämä pääekonomisti lähettää terveiset, että uuden hallituksen pitäisi vauhdittaa kulutusta eikä suinkaan leikata sitä. Mielestäni myös tällaiset asiat tulisi ottaa huomioon, kun arvioimme tätä talouspoliittista kokonaisuutta kaikkienensa.

Tässä terveisii. Toivon, että hallitus vielä miettii näitä omia veropoliittisia linjauksiaan. Huomasin eilisestä Helsingin Sanomista, että siellä myös keskustan puoluevaltuutettuja ja kansanedustajia oli huolissaan näistä painotuksista. (Puhemies koputtaa) Uskon ja toivon, että näihin voidaan saada vielä muutoksia.

15.47 Simon Elo ps: Arvoisa herra puhemies! Turvapaikanhakijoiden määrän voimakkaan kasvun johdosta tässä lisätalousarviossa esitetään vastaanottomenoihin lisäystä vajaa 20 miljoonaa euroa. Tämä on tietysti merkittävä lisäys, mutta täytyy huomioda, että kun katsoo viime vuosien valtion tilinpäätöksiä ja sieltä pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottokustannuksia, niin vielä vuonna 2010 melkein 100 miljoonaa euroa käytet-

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

tiin tähän momenttiin, vielä 2012 käytettiin 69 miljoonaa euroa ja nyt tämän lisätalousarvion myötä, jos se hyväksytään tähän, tänä vuonna noin 63 miljoonaa euroa. Eli selvästi ollaan saatu tätä asiaa suitsittua, ja se on oikea suunta, mutta totta kai täytyy tilannetta seurata, ja se on kiistatonta, että tulijamäärät ovat olleet nyt tänä vuonna kasvussa.

Täällä vasemmisto-oppositiossa on usein hellittyy ajatusta, että Suomi seuraisi Ruotsin maahanmuuttopolitiikkaa myös pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden osalta. Jos puhutaan Suomen tasolla 63 miljoonasta eurosta pelkästään vastaanottokustannuksissa, kun Ruotsiin tuli viime vuonna yli 80 000 turvapaikanhakijaa, niin siitä voi lähteä miettimään, millaisia kustannuksia siitä on Ruotsin valtiolle pelkästään vastaanoton osalta. Eli kyllä siellä vasemmisto-oppositiossa voitaisiin vähän miettiä tarkemmin, mitä se todella tarkoittaa.

Edustaja Räsänen, joka ehti salista jo poistua, peräänkuulutti perussuomalaisen linjaa Välimeren kysymyksessä, laittomien maahantulijoiden kysymyksessä. Suomi on hallituksena valmis käsittelemään komission esitystä sisäisiksi siirroiksi, mutta siinä on useita ratkaistavia kysymyksiä vielä jäljellä. Lopullinen kanta päätöstekstiin tulee sen jälkeen kun neuvosto on päättänyt asian käsittelyn. Eli suureen valiokuntaan, missä itsekkin istun, asia tulee vielä käsiteltäväksi. Perussuomalaisen linja on kielteinen asian suhteen.

15.50 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämän lisätalousarvion Talvivaara-kirjaukset ovat erittäin myönteiset. Tällä esityksellä hallitus osoittaa sen, että siellä ymmärretään tämän alueen ympäristöriskit. Tämä osoittaa myös sen, että tässä ymmärretään Talvivaaran merkitys kaiken kaikkiaan Kainuun maakunnalle. Vaikka tässä esityksessä nyt mahdollistetaan myös se vaihtoehto, että tämä kaivos joudutaan kenties jossakin vaihtoehdossa tai tilanteessa sulkemaan, niin totta kai on järkevämpää, että tässä nyt hallitus lisätalousarvioesityksellään pyrkii löytämään kaikki mahdolliset ratkaisut sille, että kaivosta pystytään jatkamaan. Toivottavasti tämä lisärahoitus nyt johtaa todella sitten sellaisiin ratkaisuihin, jotka ovat kestäviä niin aluelouden, työllisyyden kuin ympäristön kannalta.

Kuten hyvin tiedetään, niin Talvivaara on myös erittäin iso ongelmakokonaisuus. Tietyllä tavalla tämän kaivoksen kohtalonkysymyksiä on ainakin kaksi — tai ensinnäkin, voiko tämä koko prosessi toimia kannattavasti? On tietysti hyvä kuulla ja ymmärtää se, että monet asiantuntijat todella näkevät näin, että tämä prosessi on mahdollista saada toimimaan kannattavasti, mutta se edellyttää tietysti ainakin kahta asiaa, ensinnäkin sitä, että Talvivaarassa tehdyistä virheistä otetaan nyt opiksi, ja etenkin sitä, että tämä tuotannon liuotusongelma eli tämä metallien erottamisprosessi saadaan kaiken kaikkiaan merkittävästi nykyistä tehokkaammaksi ja paremmaksi. Tietysti kaikissa vaihtoehdoissa ja tilanteissa nyt on lähdettävä liikkeelle siitä, että nämä vakavat ympäristöongelmat otetaan huomioon ja pyritään toimimaan niin, että nämä ongelmat pystytään korjaamaan.

15.52 Touko Aalto vihr: Kunnioitettu herra puhemies! Kohdistan puheeni ministeri Rehille. Tuossa debatin aikana pyrin hakemaan kysymyksilläni vastausta siihen, kuinka Talvivaara saadaan markkinaehtoisesti tuottamaan voittoa tulevaisuudessa. Tähän en saanut vastausta valtiovarainministeri Stubbilta enkä myöskään teiltä, enkä oikeastaan keneltäkään taholta yhtään mistään milloinkaan.

Meillä on kolme vaihtoehtoa: se nollavaihtoehto, ettei tehdä mitään — tämä ei tietenkään ole mikään vaihtoehto käytännössä — toisena vaihtoehtona tämä kaupallinen ratkaisu, mistä on puhuttu, ja kolmantena vaihtoehtona varautuminen kaivoksen sulkemiseen.

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

Toinen vaihtoehto ei ole mielestäni kannatettava, ellettä pysty perustelemaan tuohon kysymykseeni vastausta. Siihen liittyen hallitus on tehnyt päätöksen 112 miljoonan euron Terrafame Oy:n pääomittamisesta aikaisemman 97 miljoonan euron päälle. Aikaisempi ehdollinen sopimus ei täyttynyt, kun ei saatu yksityistä rahaa, enkä usko, että yksityistä rahaa tullaan seuraavan kahden vuoden aikana saamaan. Kuten aikaisemmin totesin, Talvivaara on käänteinen rahasampo, jonne on pumpattu, pumpataan jatkuvasti ja pumpataan myös tulevaisuudessa valtavasti rahaa ilman että on mitään takeita siitä, että yhtiö voisi markkinaehtoisesti tuottaa voittoa.

Valtion täytyy kaupallisessa vaihtoehdossa varautua yksin — siis yksin — koko uuden kaivosyhtiön pääomittamiseen Terrafame Oy:n kautta ja toivoo kädet ristissä, että joku yksityinen yhtiö jossain vaiheessa ehkä saattaisi kiinnostua sijoittamaan uuteen kaivosyhtiöön. Liiketoimintasuunnitelma tarkoittaa kahta lisävuotta tämän hulluuden jatkamista, jonka jälkeen valtio sitten ei enää sitoutuisi uutta rahaa tähän laittamaan. Kuten tuossa on monta kertaa puhuttu, koko tämä leikki maksaa noin 11—12 miljoonaa euroa kuukaudessa.

Se skeptisyyteni liittyy nimenomaan siihen, minkä takia tähän ei uutta yksityistä rahaa tulla saamaan. Toivon, että kumoatte nämä väittämät: kumoatte väittämän siitä, että nikkelin hinta ei ole nousussa; kumoatte väitteen siitä, että Kiina ei tuota mitään omia nikkeli-rautaseoksiaan; kumoatte sen, että kaivosala ei ole missään hankaluuksissa; kumoatte sen Talvivaaran historiaa leimaavan karmean tilanteen ja sen, että se sijoittajien silmissä ei siitä näyttäisi; kumoatte sen, että koko tuotantoprosessit toimisivat täysin, että nämä neljä päävaihetta tuotantoprosesseissa olisi saatu synkronoitua keskenään ja ylipäätään että näissä päävaiheissa ei olisi itsessään missään mitään ongelmia. Nämä ovat niitä asioita, mitä yksityiset sijoittajat katsovat koko ajan. Jos te olisitte yksityinen sijoittaja, lähtisittekö investoimaan tämänkaltaiseen yhtiöön? Tämä on se syy, minkä takia minä en usko, että kaksi vuotta uutta peliaikaa tuottaisi toivottua ratkaisua. Ja minä pelkään, että kahden vuoden päästä joudun toteamaan: valitettavasti sanoin tämän asian jo kaksi vuotta sitten. Ja koska en ole saanut mitään vakuutuksia, kukaan ei ole kumonnut näitä väitteitäni, sen takia toivon, että kumoatte, arvon ministeri, nämä väitteeni.

Sen takia tämä kolmas vaihtoehtoni on mielestäni nyt aito ja todellinen vaihtoehto, valitettavasti, hyvin hyvin valitettavasti. Mutta sekin vaihtoehto edellyttää lisäpääomittamista, johon olen valmis. Mutta tavoitteena tulee olla nyt Talvivaaran alasajo. Se hallittu alasajaminen on monen vuoden projekti, maksaa arvioiden mukaan noin 300 miljoonaa euroa — mutta tuki siihenkin pitää hakea vielä erikseen ympäristölupa, ja se määrittää uuden hinnan kokonaisuudessaan.

Tiedän myös sen, että tuki muun muassa louhintaa pitää pystyä nyt jatkamaan, ja toivon myös vastausta siitä, tulemmeko me jatkamaan sitä louhintaa, koska ensi talvi aiheuttaa valtavan vesiongelman taas paikan päällä.

Kysymykseni, arvoisa herra puhemies, ministeri Rehnille: voitteko te vakuuttaa minut, voitteko te vakuuttaa sijoittajat antamalla edes joitain vastauksia esittämiini kysymyksiini? — Kiitoksia.

15.57 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Hallitus on korostanut sitä, että tämä on tekninen lisäbudjetti. Tähän olemme täällä hyvässä uskossa valmistautuneet. Hyviin tapoihin kuuluu, että uusi hallitus ei pura edellisen hallituksen päätöksiä ja sitoumuksia vaan tekee oman budjettinsa ensimmäiselle kokonaiselle hallintovuodelleen.

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

Sitä ikävämpi oli yllätys, kun vasta tänä aamuna ilmeni, että uusi hallitus on tehnyt teknisestä lisäbudjetista selkeästi poliittisen lisäbudjetin. Toisin kuin valtiovarainministeriön sivuilla esitetyissä tiedoissa, joihin olemme hyvässä uskossa nojautuneet, hallitus leikkaa kehitysyhteistyövaroja 37,7 miljoonaa euroa jo tämän vuoden puolella — ikään kuin seuraaville vuosille määrätty leikkaukset eivät vielä riittäisi.

Tämä on siis uuden hallituksen ensimmäinen poliittinen budjetti. Se ilmenee siitä, mitä siellä ei ole: ei mitään huolta työllisyydestä ja siihen varattuja rahoja, kuten edustaja Viitanen ja moni muu on täällä viitannut; myös siitä, mitä siellä on: täysi piittaamattomuus maailman hädänalaisimpien ihmisten elämästä, kuten edustaja Razmyar kauniisti kertoi.

Päästökaupasta saatavat varat — siis jo ennen nykyisen hallituksen aloittamista kerätyt varat — ovat osa kehitysyhteistyön rahoitusta. Me emme tiedä, mitkä kehitysohjelmat nyt pysähtyvät kuin seinään, mistä sopimuksista ja sitoumuksista Suomi lipeää, ketkä jäävät kärsimään ja ihmettelemään uuden, uljaan Suomen itsekästä linjaa. Tämä ei ole tekninen lisätalousarvio vaan globaalista näkökulmasta traaginen lisätalousarvio.

Mihin noita rahoja oikein tarvittiin? Oli surullista kuulla ministeri Stubbin perusteluita, että maailman köyhimmiltä pois otetut rahat pannaan talteen hallituksen omaan jemmaan, jos jotakin tarvetta sattuu ilmenemään. Tämä on suuri loukkaus. Samalla lausuma oli ristiriidassa ministeri Stubbin vain hetkeä aikaisemmin esittämän vastuullisen ja viisaan analyysin kanssa: pakolaisongelma on EU:n suuri kriisi, johon Suomen täytyy tarjota osaltaan rakentavia ratkaisuja. Mutta näillä äkkinaisilla ja julmilla leikkauksilla sekä yleisesti kansallista uhoa henkivällä ohjelmallaan hallitus menettää Suomen puhevaltaa Euroopan unionissa ja maailmassa. Hallitus kääntää selkensä maailmalle, ja tämä on paitsi murheelista myös vahingollista.

Edustaja Elo osoitti tuossa äsken varsin rajallista ymmärrystä siirtolaispolitiikasta. Ruotsissa on todellakin huomattavasti enemmän maahanmuuttajia kuin Suomessa mutta maahanmuuttajien työllisyysaste on aivan sama kuin kanta-asukkaiden. Samalla Ruotsin työllisyysaste on kokonaiset 6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin Suomessa. Se on lähellä hallituksen asettamaa tavoitetta, joten on kiusaus kehottaa hallitusta lisäämään voimakkaasti työperäistä maahanmuuttoa. Ei se varmaan mahdotonta ole tälläkään hallituspuolella. Perussuomalaisethan on tinkinyt kaikista periaatteistaan päästäkseen hallitukseen, joten varmaan neljän vuoden päästä edustaja Elo on ensimmäisenä rakentamassa kanssani suurta moskeijaa Vantaalle. Hyvä näin. Mutta selvää on, että meillä on paljon opittavaa Ruotsista siinä, kuinka maahanmuuttajat tuntevat olevansa tervetulleita ja kuinka tehokkaasti heidät otetaan mukaan koulutukseen ja työelämään. Ollaan mieluummin osa ratkaisua kuin osa ongelmaa.

Arvoisa herra puhemies! Lisätalousarvio osoittaa myös sen, miten itsekäs kansallinen uho on myös taloudellisesti lyhytnäköistä. Katsotaan lisätalousarvion velan korkomenoja: ne ovat 173 miljoonaa euroa pienemmät kuin odotettiin. Se johtuu siitä, että koko EU:ssa valtiolainojen korko on laskenut ja talous vakaantunut, ja se on suuresti Euroopan keskuspankin ansiota, kun se tänä keväänä käynnisti suuren valtiolainojen osto-ohjelman, kauan odotetun rahapoliittisen elvytyksen.

Ikävä kyllä perussuomalaiset ovat olleet täysin väärässä tässäkin EU-asiassa. Se ilmenee välikysymyksestä, jonka puolue teki — ei tässä samassa salissa vaan siinä oikeassa salissa — 4. helmikuuta. Siitä on aikaa vain reilut neljä kuukautta. Puheenjohtaja Soini nosti kovan metelin räikeistä sopimusrikkomuksista eli EKP:n osto-ohjelmasta, jonka hän julisti yksiselitteisesti EU:n perussopimuksen vastaiseksi. Pari päivää sitten EU-tuomioistuin

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

kuitenkin osoitti Soinin yksiselitteisyyden vääräksi — EKP:llä oli täysi oikeus yrittää pelastaa Euroopan talous.

Soini tivasi välikysymyksessä hallituksen laskelmaa siitä, kuinka paljon velkapapereiden rahoitus Suomeen vaikuttaa. Vastaus on nyt tässä: 173 miljoonaa euroa lisää rahaa hallituksen kassaan, rakkaat perussuomalaiset siskot ja veljet! Olkaa hyvä, vaikka te ette todellakaan tätä ansaitse. Silloin Soini vaati hallitukselta: lopettakaa kieroilu ja sumutus. En usko, että rohkenen vaatia Soinilta samaa. Tyydyn toivomaan, että hän vähentää kieroilua ja sumutusta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä vaiheessa ministeri Rehn, paikalta 2 minuuttia.

16.02 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Aalto, joka on joutunut poistumaan, kysyi, miten vakuutatte yhdenkään sijoittajan. Tämä on mielestäni hyvin perusteltu kysymys, mutta esitän retorisen mutta asiallisen vastakysymyksen: Mitkä tekijät ovat estäneet yksityisten sijoittajien sitoutumisen tähän asti? Ainaakin kolme tekijää: Ensinnäkin Talvivaara osakeyhtiön velkaantuneisuus ja epäselvyys yritysjärjestelystä. Tämä on tarkoitus selkiyttää kesän mittaan, kuten kuvasin. Toiseksi ympäristön ja ympäristölupien tila, eli purkuputken rakentaminen Nuasjärveen on avainasemassa kaupallisen ratkaisun ja vesien tilan parantamisen kannalta. Luvan täytäntöönpano selvinnee heinäkuussa, se on Vaasan hallinto-oikeuden käsissä, ja heille annamme tietenkin työrauhan. Ja kolmas tekijä on nikkelin hinta. Sen ennustaminen on vaikeaa, mutta sekin on todennäköisesti keskipitkällä aikavälillä kuitenkin nousemaan päin. Eli kukaan ei voi antaa varmaa vastausta, mutta nämä tekijät kun pystytään ratkaisemaan, niin kyetään myöskin luomaan pohjaa kaupallisesti kestäväälle ratkaisulle.

Herra puhemies! Haluan sanoa vielä sen, että louhinnan käynnistäminen Talvivaarassa palvelee sekä kaupallisesti kestävä ratkaisun löytämistä että vesi- ja ympäristöongelmien ratkaisemista, ja sen takia hallitus osaltaan kiirehti tätä lisäbudjettiesitystä. Vastaavasti sulkeminen on vielä kalliimpi vaihtoehto kuin kaupallinen ratkaisu, se maksaisi 300 miljoonaa euroa ja kestäisi ainakin seitsemän vuotta.

Edustaja Korhonen totesi, että virheistä pitää ottaa opiksi. Se on totta. Nyt on huonot housussa, ja sen takia kyse on siitä, miten pääsemme eroon vesi- ja ympäristöongelmista ja kykenemme löytämään kestävä ratkaisun sekä yrityksen että Kainuun aluetalouden ja työllisyyden kannalta järkevästi, hallitusti ja niin nopeasti kuin mahdollista. Tämä on hallituksen pyrkimys.

16.05 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! "Ken tästä käy, saa kaiken toivon heittää", lukee Danten Jumalaisessa näytelmässä helvetin portilla. Suomen talouskeskustelussa on usein samoja piirteitä. On vain yksi totuus, kaikki muut valinnat vievät perikatoon, ja se hieman näkyi tässä valtiovarainministerinkin puheessa. Tästä huolimatta oli erittäin positiivista, että valtiovarainministeri otti keskustelussa esiin myös niitä asioita, joita investointipuolella on tapahtunut, osa yritysten työn tulosta, osa jopa onnenkantamoisia, osa taas edellisen hallituksen päätösten vipuvaikutusta. Outoa sen sijaan oli se, että valtiovarainministeri ei näytä uskovan valtion mahdollisuuksiin edistää investointeja tai ylipääntään vaikuttaa työllisyyteen.

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

Työtä ei voi käskää syntymään, mutta voidaan luoda suotuisia olosuhteita. Näin valtio on tehnyt Finaviassa, Äänekoskella, telakkateollisuudessa, ja itse asiassa tässäkin lisäbudjetissa hallitus tekee näin Talvivaarassa. Siellä syyt ovat kahtalaiset: ympäristön pelastamiseen liittyvät mutta toisaalta myös työllisyyteen liittyvät. Onneksi elinkeinoministeri sentään uskoi enemmän hallituksen toimien vaikutuksiin.

Lisäbudjetin logiikka on outo. Se lisää rahaa passiiviseen työttömyysturvaan mutta ei aktiiviseen työllistämiseen, koulutukseen, nuorten Sanssi-kortteihin tai yritysten perustamiseksi tarkoitettavaan starttirahaan. Tämä on poliittinen valinta. Valtiovarainministeri perusteli tätä logiikkaa sillä, että kyse on vain teknisestä lisätalousarviosta, ei poliittisesta. Edustaja Harakka taas mielestäni perusteli omassa puheenvuorossaan hyvin sitä, että tämä ei ole ainoa poliittinen valinta, toinen liittyy kehitysyhteistyömäärärahoihin ja siihen, että päästökaupparahaktyös leikataan pois.

Hallitus siis antaa mieluummin työttömien ihmisten olla työttömyysturvan varassa kotona kuin työllistämistuen avulla työssä. Rahaa näissä molemmissa vaihtoehdoissa kuluu suunnilleen yhtä paljon, jos katsotaan valtiontaloutta kokonaisuutena, otetaan huomioon tukiraha mutta myös ne verotulot, jotka tätä kautta kehittyvät. Momentti tässä logiikassa vain vaihtelee.

Ymmärrän hyvin sen, että hallitus ei ole vielä ehtinyt valmistella uusia lakeja tai avauksia. Se kuitenkin muuttaa lisätalousarviossa talouden ennusteita, jotka kertovat, että kasvu on heikompa kuin viime syyskuussa ennakoitiin ja työttömyys nousee enemmän kuin tuolloin ennakoitiin. Tätä muutosta vasten työllistämismäärärahojen lisäämättömyys ja tulevaisuudessa suunniteltu viidenneksen leikkaus on nurinkurinen.

Passiiviseen ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan hallitus suunnittelee mittavaa leikkausta ja on ohjelmaansa kirjannut, että työttömyysturvan sanktioita pitää käyttää enemmän. Ilmeisesti hallitus pyrkii tätä kautta säästämään passiivista työttömyysturvarahaa. Mutta toivoisin, että hallitus näitä uudistuksia tehdessään perehtyisi väitöskirjaan, jossa on tutkittu sanktioiden vaikutusta työllistymiseen ja aktivointiin. Tulos oli itsellenikin yllättävä: Se kertoo, että ansiosidonnaisen puolella sanktiot eivät johda aktiivisuuteen vaan ennemminkin työvoiman ulkopuolelle siirtymiseen. Sen sijaan pitkään työttömänä olleiden ihmisten kohdalla työmarkkinatuen sanktiot taas johtavat parempaan aktiivisuuteen — tämä siitähän huolimatta, että työmarkkinatuella olevien ihmisten kohdalla toimeentulotuki on yleensä taloudellisesti suhteellisesti samaa tasoa kuin tuo työmarkkinatuki. Tätäkin tulosta vasten on outoa, että ei huolehdi nimenomaan näistä aktiivirahoista vaan annetaan niiden loppua ja ihmisten odottaa loppuvuosi kotona passiivisen työttömyysturvan varassa.

16.09 Harry Wallin sd: Arvoisa herra puhemies! Jatkaisin siitä, mihinkä edustaja Filatov jäi. Täällä debatin yhteydessä haettiin syyllisiä siihen, että rahat ovat loppu, ja minun mielestäni näin ei pitäisi toimia. Nyt ei ole syyllisten etsimisen aika, vaan aika etsiä keinoja, millä voitaisiin näitä tukityöllistämisrahoja saada lisää.

Selvitin asiaa hieman ely-keskuksista, ja voi todeta, että Satakunnassa ja Pohjois-Pohjanmaalla nämä palkkatukirahat ovat loppuneet, Uudellamaalla on käytetty 93 prosenttia kaikista rahoista, Lapissa 90 prosenttia, ja tällä hetkellä sadat ja tuhannet nuoret ja yli 300 päivää työttömänä olleet henkilöt, pitkäaikaistyöttömät, ovat ilman tukirahaa, vaikka heille olisi osoitettavissa työpaikka, jos tukirahaa olisi. Eli siinä mielessä nyt, kun ministeri Rehn lähti pois, olisin toivonut, että hallitus nyt vielä kuitenkin katsoisi, että jos ei kerran

Pöytäkirja PTK 22/2015 vp

budjetin kautta tule lisärahaa, niin sitten sieltä työvoima- ja elinkeinoministeriön luokista löydettäisiin lisärahoja, että voitaisiin saada lisää näitä palkkatukirahoja ja starttirahoja, koska se on tosiaan henkilökohtainen tragedia, kun ihminen joutuu olemaan työttömyydessä, vaikka hänellä olisi jo työpaikka.

Haluan samalla, kun olen viimeinen puheenvuoron pitäjä, toivottaa puhemiehistölle hyvää juhannusta ja myöskin pääsihteerille ja muille virkamiehille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 23.6.2015 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.11.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen